

Važnost funkcionalnih odgojnih sredina za učenike

Žudih, Anika

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:766046>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-02**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

ANIKA ŽUDIĆ

VAŽNOST FUNKCIONALNIH ODGOJNIH SREDINA ZA UČENIKE

Diplomski rad

Pula, srpanj 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

ANIKA ŽUDIH

VAŽNOST FUNKCIONALNIH ODGOJNIH SREDINA ZA UČENIKE

Diplomski rad

JMBAG: 0303065436, redovna studentica

Studijski smjer: Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij

Predmet: Pedagogija

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Opća pedagogija

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Marina Diković

Pula, srpanj 2021.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Anika Žudih, kandidatkinja za magistricu primarnog obrazovanja ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, 9. srpnja 2021.

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Anika Žudih dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom Važnost funkcionalnih odgojnih sredina za učenike koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj Internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu Internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 8. srpnja 2021.

Potpis

_____

Sadržaj:

UVOD	1
1. ODGOJ	2
1.1. Podjela odgoja.....	4
1.2. Razvoj odgoja kroz povijest.....	4
1.3. Teorije odgoja.....	8
2. ODGOJNE SREDINE	10
2.1. Intencionalne sredine	11
2.1.1. Obitelj.....	11
2.1.2. Predškolske ustanove	12
2.1.3. Škola	13
2.1.4. Ostale intencionalne sredine	13
2.2. Funkcionalne sredine	14
2.2.1. Mediji.....	14
2.2.2. Vršnjaci	15
2.2.3. Crkva.....	16
3. UTJECAJ OBITELJI I ŠKOLSKOG OBRAZOVANJA NA PONAŠANJE UČENIKA	17
3.1. Oblici suradnje.....	18
3.2. Potreba za suradnjom obitelji i škole	20
3.3. Komunikacija s roditeljima	21
4. UTJECAJ FUNKCIONALNIH SREDINA NA PONAŠANJE DJETETA	22
4.1. Pozitivan utjecaj medija	23
4.2. Negativan utjecaj medija	24
5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	26
5.1. Cilj istraživanja.....	26
5.2. Istraživačka pitanja	26
5.3. Uzorak istraživanja	26
5.4. Instrument	27
5.5. Postupak istraživanja i obrada podataka	28
5.6. Prikaz općih podataka – roditelji.....	28
5.7. Prikaz općih podataka – studenti.....	29

5.8. Prikaz općih podataka – učitelji	30
5.9. Rezultati istraživanja i rasprava	31
5.9.1. Utjecaj medija na rast i razvoj djece	31
5.9.2. Utjecaj vršnjaka na rast i razvoj djece	34
5.9.3. Utjecaj okoline i izvannastavnih aktivnosti na rast i razvoj djece	39
6. ZAKLJUČAK	43
7. LITERATURA	45
8. POPIS SLIKA I GRAFOVA	48
9. PRILOG – Anketa	49
SAŽETAK.....	50
SUMMARY	51

UVOD

Danas se razvoj djece prati na različitim razinama. Vasta i suradnici (1998) se slažu da je najranije djetinjstvo presudno za formiranje ličnosti te da na razvoj djeteta i njegove osobnosti utječu mnogi čimbenici. U navedenom kontekstu suvremeno dijete svoju osobnost razvija pod utjecajem obitelji, medija, institucija i mnogih tehnoloških dostignuća. Maleš (1994) ovaj termin podrazumijeva kao međusobno informiranje, učenje, savjetovanje, druženje i dogovaranje, a s ciljem dijeljenja odgovornosti za dječji razvoj. Aktivnosti na kojima se temelji suradnja su međusobno upoznavanje, razumijevanje, mijenjanje vlastitih stavova, izgrađivanje povjerenja, kvalitetna komunikacija, prihvaćanje savjeta, zajedničko donošenje odluka, zajedničke aktivnosti i druženje roditelja.

Roditelji i odgojitelji trebaju imati razvijene kompetencije za rad s djecom. Biti odgojitelj je profesionalna uloga, a biti roditelj je životna uloga. Kompetencije koje bi trebao imati odgojitelj za suradnju s roditeljima su: odgovarajuće obrazovanje, komunikacijske vještine, kvalitetno znanje, govorne vještine. U suradnji postoje dva oblika koji su zastupljeni u odgojno-obrazovnim ustanovama, a to su: skupni i individualni oblici. U skupne oblike ubrajamo: roditeljske sastanke (koji su najčešći prilikom suradnje), ogledni tjedan (suradnja koja puno pridonosi razvoju djece), zajedničko druženje roditelja, djece i odgojitelja (bolje međusobno upoznavanje) itd. Obitelji se suočavaju s velikim utjecajem medija, različitih odgojnih metoda i teorija kojima se nastoji stvoriti idealno okruženje u kojem će se dijete na pravilan način razvijati. Odgoj je složena društvena i pedagoška pojava te jedan od osnovnih fenomena ljudskog postojanja, a obuhvaća sveukupnost pedagoških utjecaja u vremenu i prostoru. Postojanje i razvoj društva u mnogočemu ovisi o odgoju.

Kako bi se ispitao utjecaj raznih čimbenika na razvoj i ponašanje učenika provedena je anketa na dionicima odgoja i obrazovanja: učiteljima, roditeljima, ali i studentima kao budućim učiteljima¹.

---

¹ Termin u muškom rodu vrijedi za muški i ženski rod.

1. ODGOJ

Odgoj je važan dio ljudskog postojanja. Bez odgoja čovjek ne bi mogao preživjeti jer ne bi bio pripremljen za izazove koje mu život donosi. Ljudski život je život kulturnog bića koje povijesno postoji samo razvijanjem osobnog života. Odgoj se zasniva na suradnji između odgajnika i odgojitelja (odnosno učitelja i učenika), između djeteta i roditelja, odnosno između subjekata u tom procesu u kojem novu kvalitetu daje doprinos oba subjekta. Prema Rosiću (1996) promatrajući odgoj u povijesnom slijedu, zapažamo tri njegove zadaće:

- Zadaća odgoja u prilagođavanju na postojeće, na ono što već jest i što se nastoji zadržati, na unaprijed modelirane načine ponašanja, mišljenja i djelovanja ljudi.
- Zadaća odgoja u osposobljavanju čovjeka za stvaranje promjena u društvu ili za mijenjanje društvene stvarnosti.
- Zadaća odgoja u stvaralaštvu, aktivnosti i kreativnosti, učinkovitom, funkcionalnom, konkretnom djelovanju na razvoj sposobnosti, potrebe i mogućnosti ljudi.

Odgoj je vrlo složeni fenomen i njega je gotovo nemoguće svesti na samo jednog čimbenika. U ostvarenju odgoja sudjeluju mnogi čimbenici, ali temeljno značenje imaju obitelj i škola. Odgoj je zapravo proces formiranja čovjeka. Odgoj izgrađuje i oblikuje ljudsko biće sa svim njegovim osobinama, odnosno manama i vrlinama. „Ima svoje opće, univerzalno, povijesno i individualno značenje“². Odgoj je podjednako vrijedan u društvenom životu kao što je i u individualnom životu svakog pojedinca, jer odgoj svakom čovjeku omogućuje ljudsko oblikovanje, a tijekom povijesti omogućio je razvoj ljudskog društva. Za same početke odgoja možemo reći da su stari koliko je stara i ljudska rasa. U ljudskoj je prirodi da stalno radi na sebi, da usavršava svoj rad, usvaja znanja i iskustva te da to prenosi na svoje potomke kako oni ne bi morali učiti sve ispočetka. Kada ne bi bilo odgoja, ljudi bi stagnerali. Zahvaljujući ovom fenomenu ljudsko društvo stalno napreduje. Razvijaju se grane poput umjetnosti i znanosti i dr., odnosno razvija se društvo samo po sebi. Kada čovjek ne bi prenosio znanja i iskustva naraštajima, ta bi znanja nestajala sa svakim pojedincem. Tada bi svatko od nas na primjer palio vatru kamen o kamen, a ne upaljačem ili šibicama. „Odgoj je osnovni uvjet održavanja i razvitka ljudske zajednice“ (Vukasović, 2001, str. 40).

---

² Preuzeto s: http://www.kucice.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=523:odreenje-i-glavna-obiljeja-odgoja&catid=30:za-bolji-i-sretniji-ivotni-put&Itemid=75 (20.6.2021.)

Prema Vukasoviću (2001) odgoj je namjerna djelatnost, dakle djeluje se po nekakvoj namjeri, stoga i jest temelj odgoja namjera. Za razliku od životinja koje su biološki predodređene da brinu za svoje mladunce, čovjek to radi planski, sustavno i svjesno. Tri su osnovne koncepcije odgoja. Jedna od koncepcija odgoja je naturalistička koncepcija. Ova koncepcija zagovara da je bit odgoja razvijanje onoga u pojedincu što mu je dala priroda. Glavno joj je obilježje da svatko ima isti kod. U ovoj je koncepciji odgoj uvježbavanje motorike, razuma, osjetila, emocija i moralnog suda kako bi pojedinac što bolje funkcionirao i kako bi zadovoljavao svoje potrebe koje mu je dala priroda.

Druga koncepcija odgoja je empiricistička koncepcija. To je koncepcija koja svakog pojedinca smatra praznom pločom (*tabula rasa*). Bitno je što bolje usvojiti vrline, odnosno one osobine koje odlikuju dobar karakter. Kod te je koncepcije najvažnije naučiti najbolji način upravljanja sa samim sobom. Zadnja, treća koncepcija je progresivna i u njoj je bitno vidjeti spoznaju kao istraživanje, odnosno modeliranje. Prema progresivnoj koncepciji učenici zajednički rješavaju konkretne probleme, istražuju probleme ili zadatke. Za odgoj je važno imati neka pravila. Važno je da dijete poštuje autoritet roditelja, ali je isto tako važno i da roditelj poštuje dijete. Dijete osjeća najsigurnije kada ima rutinu poput osobne higijene, zadaće, odlazak u krevet i slično. Rutina i pravila moraju se prilagoditi dobi djeteta, to je veoma važno. Do polaska u školu trebala bi biti usvojena osnovna pravila zbog toga što kasnije usvajanje ide sve teže.

Prema Juulu (2018) ako dijete postane samovoljno, izvjesno je da će ga vršnjaci s vremenom izbjegavati što može postati uzrok neprihvatljivog ponašanja. Odgoj u širem smislu podrazumijeva utjecaj na izgradnju čovjekova intelekta, njegova karaktera i emocija i njegove osobnosti, odnosno utječe na cijeloga čovjeka. Prema Vukasoviću (2001, str. 45) susrećemo se s tri procesa: "proces usvajanja znanja, umijeća i navika, proces razvijanja tjelesnih i intelektualnih snaga i sposobnosti, proces izgrađivanja i oblikovanja osobnosti i karaktera, pogleda na svijet, osjećajnog i voljnog života". Odgoj u širem smislu obuhvaća pojmove kao što su: odgoj, obrazovanje, i nastava, dok odgoj u užem smislu podrazumijeva odgoj karaktera i osobnosti koji za rezultat ima razvijanje pozitivnih osobina. Zbog tih osobina i poštujemo neku osobu. U plemenitim ljudskim osobinama očituju se pozitivni rezultati.

1.1. Podjela odgoja

Kod Vukasovića (2001, 41. str.) možemo pronaći odgoj podijeljen prema nekoliko kriterija koje ćemo ovdje navesti i ukratko objasniti:

1. Podjela prema bitnim sastavnicama čovjeka – te su sastavnice sljedeće: tjelesni odgoj (u zdravom tijelu zdrav duh), intelektualno obrazovanje i usavršavanje (čovjek se razlikuje od životinja između ostalog i po razumu stoga ga treba njegovati radi poboljšanja znanstvenog sustava), moralno obrazovanje (čovjek živi u zajednici pa je važno prihvatiti njezina etička načela i prilagoditi se njezinim pravilima i normama), estetsko obrazovanje (u ljudskoj je prirodi težiti za ljepotom i ukrašavanjem tijela, domova, odnosno težnja za razvojem umjetnosti) i radno obrazovanje (čovjek je produktivno biće, aktivan je u svemu oko sebe)
2. Podjela prema dobi: odgojem se bavimo u predškolskom obrazovanju, školi, visokom obrazovanju i obrazovanju odraslih
3. Podjela prema mjestu obrazovne djelatnosti – obiteljski odgoj, kućni odgoj, poseban odgoj, vjerski odgoj, odgoj u proizvodnim uvjetima, odgoj u slobodno vrijeme
4. Podjela prema vremenu – odgoj i obrazovanje u prošlosti, moderno obrazovanje, obrazovanje budućnosti.

1.2. Razvoj odgoja kroz povijest

1. Stari vijek – Kada pričamo o prvim počecima odgoja, moramo spomenuti najvažniju ličnost koja se je u to vrijeme bavila odgojem, a njegove su ideje i dan danas jedne od temeljnih odrednica odgoja kakvog danas poznajemo, grčkog filozofa Platona. Platon je smatrao da je među ljudima prirodno urođena razlika i da se svatko razlikuje po svojim sposobnostima. Platon je čovjekovu esenciju (bit) podijelio na tri djela: osjećaji, razum i volja. Razum bi trebao kontrolirati razum i volju i na temelju toga došlo bi do idealnog društvenog ustroja odnosno do idealne države. Najvažniju ulogu u svemu ima upravo odgoj. Platon govori da bi svatko trebao raditi posao koji mu je predodredila priroda, a ovisi o tome vodi li ga razum (filozofi), volja (ratnici) ili

osjećaj požude (trgovci). Mana ovog Platonovog učenja je to što on nije shvatio da se čovjek može višestruko razvijati, a ne nužno samo u jednom smjeru. „Odgoj je u njegovoj teoriji zapravo sredstvo za identificiranje urođenih jedno funkcionalnih sklonosti ljudi i sredstvo za uvježbavanje i/ili obrazovanje tih sklonosti za jedan određeni poziv u društvu“ (Vujčić, 2013, str. 63). Ističe se da je kod djece bitno razvijanje vrlina od njihove najranije dobi. Prema Vujčiću (2013), mlade treba isto tako izlagati umnim naporima, iz na primjer matematike, računarstva, ali ih s druge strane ne treba siliti na učenje, jer ropsko učenje nema koristi.

Uz Platona treba spomenuti i njegova učenika Aristotela. Baza Aristotelova učenja je da svaki čovjekov postupak ima određeni cilj, a taj se cilj mora ostvariti tim postupkom. „Bit odgoja vezuje za ono što je dobro pa tako i za razvoj same ličnosti, a ne toliko za njezino pripremanje za život (za ono što je korisno)“ (Vujčić, 2013, str. 69). Aristotel se zalaže za odgoj za sve (zajednički odgoj). Po Aristotelu, odgoj je osnovna funkcija države. Njegov odgoj ima tri glavna dijela, a to su: gimnastika, odnosno vježbanje, navikavanje na emocionalni i požudni dio duše i obrazovanje za racionalni dio. Objašnjava da se pomoću gimnastike, odnosno vježbanja tijelo oblikuje za život), da je navikavanje na emocionalni i požudni dio duše bitno spoznati od najranijeg djetinjstva te da treba usvojiti sreću i ostale zdrave navike te objašnjava da je bitno biti obrazovan kako bi razumno prosuđivali i donosili oduke). Također Aristotel naglašava da se rani odgoj odvija kod kuće (do 7.godine) te smatra da do pete godine nije potrebno nikakvo formalno obrazovanje već da treba pustiti djecu da uče kroz igru.

2. Srednji vijek – humanizam i renesansa – Renesansa je razdoblje u povijesti gdje se čovječanstvo već polako odmiče od crkve i tada čovjek postaje centar zbivanja, a ujedno i mjerilo vrijednosti. U renesansi se naglašava kako je baš u ovom periodu teorija o odgoju započela svoj pravi razvoj, dok humanizam u centar stavlja humanost. To se smatra najvišim ciljem odgoja. Razum bi trebao čovjeka trebao voditi životom pa nam je stoga on veoma važan. Ovdje se prvi put se govori protiv nasilja nad djecom te da u strogosti nema ničega dobrog. Za ljudsku zajednicu najvažnije je pravilno obrazovati djecu. Djecu treba poticati na to da ne uče napamet i da će najbolje naučiti ako to istinski

žele. Prema Vujčiću (2013) cilj odgoja je bio ukupni razvoj, i duše i tijela i najvažnija je individualnost.

3. Pedagogija novog vijeka – Pedagogija novoga vijeka započinje u 17. stoljeću i ona traje sve do današnjih dana. Ovdje treba spomenuti češkog svećenika Jana Amosa Komenskog. On je najveći doprinos imao u razvoju didaktike. Prema Komenskom, odgoj je pokušaj društva da preko njega ostvari moralni, umni, religiozni razvoj. Komensky se strogo protivio formalnom učenju u školama, kao i kažnjavanju učenika u školama. Njegov program glasi „omnes omnia omnio“, a to znači „svakoga sve temeljito (na svaki način) podučiti“. Komensky definira tri cilja prema kojima bi svatko bio pripremljen za život: „prvi je poznavati sebe, drugi je vladati sobom, a treći je razviti pobožnost“ (Vujčić, 2013, str. 82). Prema Vujčiću (2013) dva nastavna postupka koja on smatra najvažnijima za učenike su zornost (učenicima prikazati sve što se može, prvo predmet pa riječi) i indukcija. Za Johna Lockeja čovjek i dijete su *tabula rasa*. Djetetu treba od najranijeg djetinjstva osvijestiti zdrave životne navike. Komensky smatra da s djecom treba biti strog jer su oni još uvijek premali da bi razumno rasuđivali pa bi to trebali činiti roditelji umjesto djece. Za Lockeja, učenje je najmanje bitan segment odgoja, a glavno je naučiti dobre navike. Jean-Jacques Rousseau poznat je po načelu prirodnog odgoja: najvažnije je naučiti živjeti. Njegova je osnovna tvrdnja da čovjeka treba odgajati u skladu s onim što on sam jest, a ne s onim što nije. Isto tako smatra da djecu ne treba pokoravati ničijoj volji. Tek tada dijete neće imati potrebu za varanjem, ulizivanjem i sl. On dijeli odgoj u nekoliko faza. Prva faza je faza u kojoj dijete do 12. godine života treba vježbati tijelo jer dijete do dvanaeste godine ne može učiti pa su njemu su najvažnije slike i dojmovi koje usvaja. Od 12. do 15. godine dolazi do naglog intelektualnog razvoja. To vrijeme je vrijeme obrazovanja i rada. Nakon 15. godine dijete dolazi na put spolne zrelosti. Tada bi dijete trebalo proučavati sebe u odnosu na druge ljude. Nakon Jean-Jacques Rousseaua dolazi njemački filozof Immanuel Kant. On smatra da čovjek samo odgojem može postati čovjek. Za Kanta je bitno da se dijete podređuje pravilima i da živi po tim pravilima. Vujčić (2013) dodaje da je Kant tvrdio da je um važniji od navika, da su navike loše jer što ih osoba više ima – to je manje slobodna.

4. Odgoj građanskog društva – „Dolazi do promjene u teoriji odgoja; razvija se teorija koja odriče postojanje urođenih sposobnosti koje traže samo formalno uvježbavanje i naglašava se jedinstvena uloga nastavnog sadržaja u razvitku umnih i moralnih snaga“ (Vujčić, 2013, str. 112). Prema Johannu Friedrichu Herbartu najbitnije je razviti odgojnu nastavu kojoj je glavni cilj pravilno odgojiti karakter svakog pojedinca. Govori da bi se nastava trebala temeljiti na razvoju dječjih interesa (npr. socijalnih i empirijskih). Prema Vujčiću (2013) cilj nije nadzor odnosno discipliniranje djece već nastava u smislu izgradnje budućnosti, razvoj takozvanog pravog odgoja, a krajnji cilj svakog odgoja bi trebao biti razvoj vrlina koje omogućavaju pojedincu da vlada sobom i ne podređuje se tuđim znanjima i nadzorima.
5. Odgoj kao društvena pojava – Najprije treba spomenuti Wilhelma Diltheya koji je bio među prvim kritičarima odgoja. Dilthey smatra da je nemoguće napraviti univerzalnu koncepciju odgoja jer su sve osobe i sve države različite. Svi ljudi imaju različitu povijest kao i različite potrebe. Odgoj mora biti usmjeren na budućnost, a ne na sadašnjost ili prošlost. Cilj odgoja više nije izgraditi čovjeka, već izgraditi građanina. Tako misli i Emile Durkheim. On naglašava da je odgoj društvena stvar i da odgoj nije i ne može biti jedinstven. Odgoj se kroz povijest mijenja zbog toga jer se i društvo i situacije mijenjaju. Odgoj treba ostvariti društvenu raznolikost ljudi jer bez toga nije moguća suradnja (jer svaki čovjek svojom raznolikošću dopunjava nedostatke i potrebe drugih ljudi). Američki filozof John Dewey važan je po svojoj knjizi Škola i društvo (1899). U knjizi Dewey naglašava jedinstvo moralnog i odgojnog procesa. Također, smatra da obrazovni proces nije samo priprema za život, već da je obrazovni proces zapravo život. Da dijete ostvari efikasnost u društvu bio je Deweyev cilj.
6. Kritička pedagogija – Ovdje nije bitna samo kritika društva, već je bitno osposobljavanje pojedinca za to. U ovom pokretu, razum se shvaća kao simbioza moći, znanja i politike. Prema Vujčiću (2013) bit je naučiti pojedinca, dijete, učenika kritičko razmišljati i spoznavati svijet oko sebe“ (Vujčić, 2013).

1.3. Teorije odgoja

Autor Stevanović (2002, str. 25) tvrdi da sve teorije polaze od cilja odgoja, dostignuća drugih znanosti, stanja u društvu i njegove perspektive, mogućnosti i granica odgoja, shvaćanja čovjeka i njegovog odgoja i uloge stvaralaštva u odgoju.

Isti autor teorije dijeli na ovaj način:

1. Duhovnoznanstvena teorija – Sam čovjek kao biće koje je osjećajno, voljno i djelatno nalazi se u središtu ove teorije. Praksa se smatra važnijom od teorije kako bismo bolje shvatili koje je ponašanje pedagoški primjereno, a koje nije. Razumijevanje je glavni pojam ove teorije.
2. Kritičko-empirijska teorija – Ova teorija zagovara uključivanje iskustvenih metoda u znanost koja se bavi odgojem.
3. Kritička znanost o odgoju – Ova teorija umjesto da iznosi svoje teorije, ona kritički preispituje već postojeće teorije. Ona također naglašava kritičko-konstruktivno gledanje zbog toga da bi se poboljšala odgojna praksa.
4. Sociologijska teorija – Da društvo odgaja najvažnija je postavka ove teorije. Uloga pojedinca u društvu je minimalna. On je samo odraz društva u kojemu djeluje.
5. Pragmatična teorija – U ovoj je teoriji pojedinac najvažniji zbog toga što pojedinac zapravo i čini društvo. Kada pojedinac samostalno rješava životne situacije postaje slobodna i samostalna individua.
6. Bihevioristička teorija – Sveukupno ponašanje pojedinca kao i ličnost pojedinca određeni su isključivo vanjskim (društvenim) faktorima. Ono što osoba radi bitnije je nego ono što osoba misli. Za uspjeh je najvažnija poticajna okolina.
7. Esencijalistički pravac – Za učenike je najvažnije da nauče esencijalne stvari da bi se poslije lakše snalazili u životu. To se najbolje postiže ako je nastava organizirana po predmetima i po ostvarivanju ciljeva koje očekuje društvo.
8. Egzistencijalistički pravac – Polazi od toga da je čovjek biće koje se tek treba formirati. Ovdje se kritizira vođeni odgojni proces.
9. Etatiistička koncepcija odgoja – Nam govori da je individua podređena društvu i zahtjevima društva, a da je odgoj podređen državi te da u najvećoj mjeri ovisi o politici.

10. Tehnokratska koncepcija odgoja – Ovdje se odgoj se temelji na tvorničkom principu – svaki se čovjek odgaja samo za određenu ulogu u društvu.
11. Personalističke teorije – Svaki čovjek je „integrirajuća i samoodređujuća struktura“ (Stevanović, 2002, str. 30). U ovoj teoriji bitno je i to da na razvoj osobe utječe i drugi čovjek.

2. ODGOJNE SREDINE

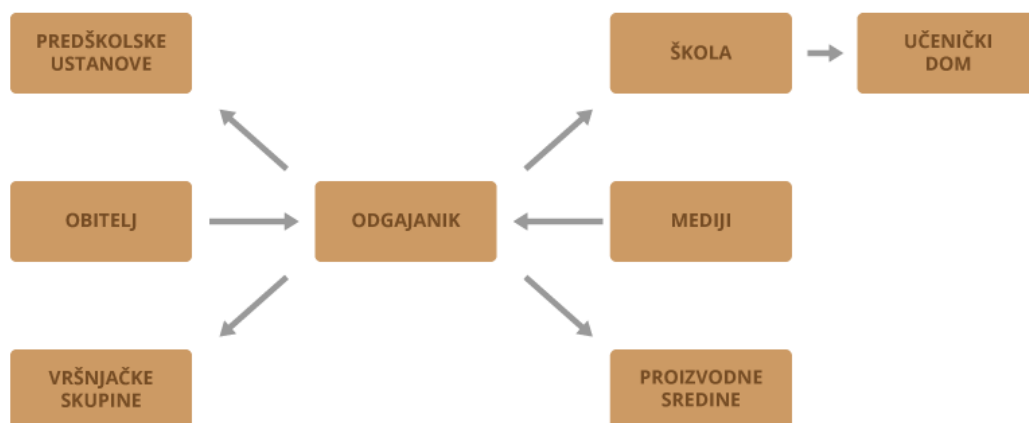
U određenom se razvoju uvijek odvija odgojni proces, u manje ili više naklonjenoj sredini. Odgojna sredina obuhvaća okruženja: fizičko, kulturno, psihičko, socijalno i vjersko, a u tome se prostoru i vremenu razvija pojedinac.

Suvremeno se društvo sastoji od različitih sredina odgoja, a te sredine mogu imati odgojno značenje. Odgoj se događa svuda oko nas, prati nas na svakom koraku, ulazi u svakodnevne aktivnosti osobe te nas uči kako rasti i razvijati se da društvena zajednica i okolina budu ponosne na ono što je osoba postigla.

Razlikujemo:

- intencionalne odgojne sredine — to su ustanove u kojima se odgoj događa namjerno, ustanove čija je osnova djelatnost odgoj, poput obitelji, škole, učeničkog doma i sl.
- funkcionalne odgojne ustanove — to su ustanove i socijalne sredine u kojima se neplanirano i nenamjerno ostvaruje odgojni proces uz ostale aktivnosti.

Najvažnije odgojne sredine su: obitelj, predškolske ustanove, vršnjačke skupine, škola itd. (Slika 1.)

Slika 1. Odgojne sredine

U različitim odgojnim sredinama dijete stječe različita iskustva i izvodi različite aktivnosti. Tu je dijete izloženo različitim utjecajima osoba, ali i očekivanjima osoba s kojima se susreće.

Slika 2. Odgojno-obrazovni potencijali odgojne sredine

Prema Rosiću (2001) u svakoj odgojnoj sredini postoje tri čimbenika koji sustavno (namjerno, posredno i neposredno) djeluju u ostvarivanju strategije odgoja kao i primjeni odgojnih metoda rada u slobodnom vremenu te da su odlučujući čimbenici razvoja djeteta odgojna sredina i kvaliteta odgoja u pojedinim aktivnostima djece, mladih, ali i odraslih u slobodnom vremenu.

2.1. Intencionalne sredine

Kao što je već istaknuto, intencionalne sredine su sve one sredine koje utječu s nekom određenom namjerom na djetetov odgoj. Odnosno, namjerno i pozitivno utječu na odgoj. Intencionalna sredina je dječji vrtić te u sklopu njega je program predškole koji djecu priprema za osnovnoškolsko obrazovanje.

2.1.1. Obitelj

„Obitelj je živi sustav koji predstavlja organiziranu, relativno trajnu, reproduktivnu društvenu cjelinu s ograničeno promjenjivim obrascima ponašanja vezanim za uloge, strukturu i način djelovanja“ (Janković, 1996, str. 65). Riječ obitelj dolazi od glagola „obitavati“, a to znači da je obitelj zajednica koju čine roditelji sa svojom djecom i drugim srodnicima s kojima žive u istom domaćinstvu. Ako oni zajedno žive znači da su međusobno povezani krvno, emocionalno, pravno ili društveno. Nalazimo različite definicije obitelji, no one se sve svode na isto, a svi se slažu da je to jedan složeni društveni fenomen. „Nema prirodnog zakona koji obitelj čini univerzalnom, no na nju nailazimo u gotovo svim društvima“ (Ljubetić, 2007, str. 5). Obitelj vežu ljubav i

osjećaj pripadnosti pa čak i ako članovi obitelji žive odvojeno i dalje osjećaju pripadnost toj obitelji. Rotenberg (2001, prema Ljubetić, 2007) navodi da je „obitelj mala grupa povezanih ljudi koji daju svoj doprinos, odgovorni su jedni prema drugima, udružuju se, najčešće, ali ne nužno, su povezani brakom ili biološkim podrijetlom (ili usvajanjem)“. Međutim, danas se s ovom definicijom sociolozi ne slažu u potpunosti jer smatraju da je previše jednostavna za naše društvo gdje se pojavljuju homoseksualni brakovi ili partnerstvo koje uključuje zajedničko stanovanje, ali ne i brak. No imamo i definiciju koja je više prihvaćena, a ta definicija govori da obitelj čini komunikacija svih članova, osjećaji članova jedni prema drugima te način na koji su oni integrirani u svakodnevni život. Ova je definicija prihvaćenija zbog toga što ne poistovjećuje obitelj s brakom niti s krvnim srodstvom. Kada se govori o veličini obitelji, obitelj možemo podijeliti na obitelj u užem smislu (nuklearna obitelj – roditelji s djecom) ili na obitelj u širem smislu (proširena obitelj – roditelji, djeca i ostala rodbina s kojom su članovi povezani krvlju ili brakom). Prema Ljubetiću (2007) danas se češće susrećemo s pojmom nuklearna obitelj koja sve više briše čvrste granice prema vanjskom svijetu, što bi značilo da obitelj više nije čvrsto omeđena, izolirana struktura.

2.1.2. Predškolske ustanove

Prema Vujčić (2011), kultura odgojno-obrazovne ustanove može se prepoznati po upravljanju ustanovom, organizacijskom i fizičkom okruženju, odnosima dionika i njihovom zajedničkom radu te stupnju usmjerenosti na učenje i istraživanje prakse. Sve je to u svrhu unapređenja odgojno-obrazovne prakse. Vukobratović i suradnici (2018) primjećuju kako ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje veliku pozornost pridaju uređenju fizičkog okruženja koji samim ulaskom u ustanovu odaju kulturu iste. Prema Petrović-Sočo (2007) fizičko okruženje koje uključuje organizaciju prostora, namještaja, igraćaka i materijala, uvelike utječu na učestalost i kvalitetu interakcije među djecom. Kroz fizičko se okruženje reflektiraju spoznaje o djetetu i razumijevanje. Odnosi odgajatelja i djeteta, ogledaju se u fizičkom okruženju. Ti odnosi na neposredan način oblikuju fizičko okruženje. Djeci su potrebni prijelazi iz aktivnosti u aktivnost, no potrebni su im prijelazi koji će biti predvidljivi. Također, potrebno je fleksibilno organiziranje vremena kako bi se kod djece potaknule prilike za učenje zbog toga što je djeci potrebno osigurati dovoljno vremena kako bi se oni

mogli baviti aktivnošću koja u njima pobuđuje interes. Svako pojedinačno dijete treba svoj individualan raspored aktivnosti. Taj raspored uključuje vrijeme za igru, vrijeme za odmor, vrijeme za hranjenje, vrijeme za spavanje te vrijeme za mijenjanje pelena i sl. Djeci je potreban kontinuitet i povezanost među aktivnostima.

2.1.3. Škola

Škola je odgojno-obrazovna ustanova. Upravo su odgoj i obrazovanje dva temeljna koncepta nastavnog procesa. Taj odnos između odgoja i obrazovanja u nastavnom procesu nije do danas u potpunosti jasan. U današnjim razmišljanjima o školi, često se ističe problem odgoja kao jedan od najbitnijih i najtežih zadataka s kojima se učitelji svakodnevno suočavaju. U školama se sve više potiskuje odgojni aspekt na račun obrazovnog aspekata. Mnogi se nastavnici trude odgojno djelovati na djecu no nastavni program je prenatrpan i odgojni ciljevi ne daju učiteljima dovoljno mogućnosti za sustavno i usuglašeno djelovanje. Pod odgojnim djelovanjem škole misli se na osmišljen dio svakodnevnog djelovanja prvenstveno zbog socijalizacije, usvajanja pozitivnih stavova i vrijednosti. Odgoj ne može ostvariti svoje ciljeve u kratkoročnom razdoblju. Odgoj djeluje na mentalitet pa stoga ne može imati izravne, odmah uočljive i lako mjerljive učinke. Škola je uvijek odgojno-obrazovna ustanova. Odgojnu neutralnost škole nije moguće ostvariti jer su odgojne vrijednosti uvijek na neki način prisutne (barem na razini skrivenog kurikuluma). Potreba odgojne aktivnosti, proizlazi iz prirode čovjeka. Od rođenja je ljudskome biću potrebna pomoć sa strane kako bi se moglo razviti i naučiti živjeti na način koji odgovara ljudskom dostojanstvu. Odgojnom djelatnošću odgojitelj odgajaniku pomaže usvajati ispravne i poželjne vrijednosti. Te vrijednosti oblikuju identitet i osobnost odgajanika uvažavajući njegove potrebe, mogućnosti i zahtjeve.

2.1.4. Ostale intencionalne sredine

Izvanastavne i izvanškolske aktivnosti, kao oblik rada s djecom, imaju određene specifičnosti, kako u organizaciji, tako i u realizaciji aktivnosti. Prema Cindriću (1992), izvanastavne aktivnosti su različiti organizacijski oblici okupljanja učenika u slobodno izvanastavno vrijeme u školama, koji imaju pretežno kulturno-umjetničko, športsko, tehničko, rekreacijsko, i znanstveno (obrazovno) obilježje. Prema Cindriću

(1992) izvanškolske aktivnosti čine različiti organizacijski i programski oblici okupljanja učenika u društvima, klubovima i drugim institucijama izvan škole. Karakteristike koje izvannastavne aktivnosti razlikuju od nastave su te da se one ne odvijaju u razredima, nego u posebno formiranim skupinama (učenici u tim aktivnostima su iz različitih razreda, različite su dobi, pa čak su i iz različitih škola), te su također često su organizirane po srodnosti ili po sadržajnoj povezanosti. Učenike u skupini vežu zajednički interesi, kao i sklonosti prema nekoj aktivnosti. Učenici se u njih uključuju prema vlastitoj želji i dobrovoljno (ali obavezan je rad u njima). „Rad tih aktivnosti odvija se u slobodno vrijeme učenika i izvan nastave, dok je način rada organiziran na principima učeničkog samoupravljanja (nastavnik ili neki drugi voditelj samo je savjetnik)“ (Puževski, 2002, str. 125-126). Visok stupanj motivacije polaznika jedna je od glavnih specifičnosti i izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti.. Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti odličan su oblik socijalizacije učenika zbog specifičnosti svoga djelovanja.

2.2. Funkcionalne sredine

Funkcionalne sredine prepoznamo po tome što na djetetov odgoj utječu nenamjerno, odnosno, nesvjesno i u većini slučajeva negativno utječu na odgoj. Funkcionalne sredine su obitelj, mediji i izvanškolske aktivnosti.

2.2.1. Mediji

Suvremeni mediji imaju ogroman utjecaj na odgoj posebice mladih ljudi. U tome prednjače društvene mreže koje svakodnevno privlače sve više mladih osoba i izravno i neizravno na taj način utječu na njihov odgoj. Prema Žderiću (2009) svaki naraštaj se susreće s nekim novim medijima čija se primjena znatno odražava na našu svakidašnjicu, pa tako i na proces učenja, i međuljudske komunikacije. Prema Ilišin, Marinović, Bobinac i Radin (2001) privikavanje djece na medije se zbiva vrlo brzo, stoga djeca u ranom djetinjstvu počinju pokazivati želju za upoznavanjem s pojedinim medijima. Mikić (2004) naglašava da dijete odrasta od najranije dobi uz medije, te je njegovo djetinjstvo „medijsko“, što trebaju znati i roditelji, kao i da njihov utjecaj nije jedini s kojim će se dijete susresti u „medijskom svijetu“. Žderić (2009)

naglašava da sve veća okruženost elektroničnim igračkama i elektroničnim medijima govori o tome da djeca sve brže savladavaju korištenje pojedinih medija. On također naglašava da danas obitelj, škola i društvene institucije, dijele odgovornost pripreme mladih za život u kojem slike, zvukovi i riječi imaju snažan utjecaj na oblikovanje spoznaja i doživljaja. Inglis (1997) navodi da su istraživanja u Velikoj Britaniji pokazala da djeca od 4-7 godina gledaju televiziju čak dvadeset i dva sata. Što znači da dnevno u prosjeku gledaju tri sata televiziju. Također navodi da samo 2% djece u dobi od 4-7 godina gleda televiziju oko 21 sat uvečer.

2.2.2. Vršnjaci

Klarin (2006) smatra kako je svijet vršnjaka vrlo važno socijalno okruženje u kojem dijete živi i razvija se i da većinu svog slobodnog vremena provodi s vršnjacima. U vršnjačkoj skupini dijete zadovoljava svoje potrebe za intimnošću. Tu dijete formira sliku o sebi i stječe socijalne vještine. Isto tako dijete uči pomagati, dijeliti i surađivati. U razvoju i prilagodbi djeteta vršnjaci (uz roditelje i učitelje) imaju veoma važnu ulogu. Vasta i suradnici (2005) kažu kako su prema kognitivističko-razvojnog pristupu vršnjaci važni kao pokretači promjena u spoznajnom razvoju i da način djetetova razmišljanja o vršnjacima određuje njegovo ponašanje prema njima. Vasta i sur. (2005) govore kako Piaget i Kohlberg ističu da se iz kognitivnog sukoba s vršnjacima razvija sposobnost uvažavanja tuđeg mišljenja, dok Vigotski naglašava podučavajuću ulogu kompetentnijih vršnjaka. Vasta i sur. (2005) također ističu kako prema teoriji socijalnog učenja vršnjaci pridonose socijalizaciji tako što potkrepljuju ili kažnjavaju neke postupke i tako povećavaju ili smanjuju vjerojatnost njihove pojave. Poznato je da su često vršnjaci posluživali kao model kako bi se dijete ponašalo. Klarin (2006) smatra kako se tijekom razvoja vršnjački odnosi mijenjaju te da sposobnost formiranja bliskih, intimnih odnosa zavisi o socijalnim vještinama prepoznavanja verbalnih i neverbalnih znakova tijekom interakcije. Vasta, Haith i Miller (2005) navode kako već i šestomjesečne bebe pokazuju zanimanje za druge bebe i pozitivno reaguju na njih, a s vremenom druženja su sve češća i složenija i na njih utječu dob i iskustvo. Vršnjaci počinju dobivati na važnosti već u predškolskoj dobi kada je povećana interakcija s njima te služe kao model. U tom se razdoblju sve češće pojavljuje suradnička igra. U školskoj dobi igra postaje sve složenija i bolje organizirana. Tada posebnu ulogu dobivaju grupe (formalne i neformalne). Vasta i

sur. (2005) govore da premda grupa može imati velik utjecaj na oblikovanje vrijednosti i ponašanje, roditeljski utjecaj i dalje je važan. Vasta i sur. (2005) ističu kako roditelji na različite načine utječu na vrstu odnosa koje će njihova djeca imati s vršnjacima. Ako se djeca osjećaju sigurno i privrženo s roditeljima u ranom djetinjstvu, tada će biti u dobrim odnosima s vršnjacima u kasnom djetinjstvu. Igru s vršnjacima uvelike može olakšati roditeljsko sudjelovanje u ranoj igri s djecom.

2.2.3. Crkva

Najveća odgovornost za cjelovitost odgoja u vjeri pripada crkvenim službenicima, a to su biskupi i svećenici. Iako su roditelji prvi odgojitelji svoje djece u vjeri, župna je zajednica odgovorna za poticanje odgoja, rasta i življenja iz vjere. Bez obzira na to je li svećenik zaposlen u školi (kao vjeroučitelj) ili pak nije zaposlen u školi, od njega se uvijek očekuje da bude zainteresiran kako za a katehetsko-pastoralna događanja u svojoj župnoj zajednici, tako i za vjersko-odgojni ambijent izvan Crkve. Iz Drugog vatikanskog koncila proizlazi upravo takvo poimanje svećenika. Bozanić (2011) govori da se svećenika u katehetskoj službi primarno vrednuje „po njegovom ‘biti’, po njegovoj duhovnosti te po njegovom osobnom i unutarnjem ‘profilu’, a manje po njegovoj djelotvornosti ili širini znanja“. Praksa pokazuje da kakvoća župne kateheze u nekoj zajednici uvelike ovisi o navedenoj percepciji katehetske uloge svećenika (Šimunović, Pažin, 2017. u Bozanić, 2011, 14-15). Prema Jerkoviću (1998), najslabija karika u današnjem (još uvijek tradicionalnom) sustavu prenošenja vjere nije ni školski vjeronauk ni župna kateheza, nego prva evangelizacija, tj. propovijedanje evanđeoske poruke u vidu obraćenja i prijanjanja uz Isusa Krista, iz čega proizlazi osobni izbor vjere, što samo potvrđuje rečeno o potrebi trajnog osvješćivanja ‘katehetskog profila’ današnjega svećenika.

3. UTJECAJ OBITELJI I ŠKOLSKOG OBRAZOVANJA NA PONAŠANJE UČENIKA

Obitelj je, kao što je već navedeno, primarna društvena skupina, najčešće je utemeljena na bračnoj ili, nešto rjeđe, izvanbračnoj zajednici muža i žene, odnosno životnih partnera koji onda zajednički vode brigu o djeci. Pod brigom o djeci zapravo se misli na sam odgoj djece. U današnjem, suvremenom svijetu, obitelj je postala važan odgojni čimbenik. Za razliku od obiteljske, funkcija škole i školskog obrazovanja ponešto se razlikuje. Ponajprije jer u školi nije moguće u potpunosti nadoknaditi utjecaje ostalih odgojnih faktora, a tu se misli na utjecaj obitelji. Uvriježeno je mišljenje roditelja da je školski uspjeh njihove djece zagarantiran ako je njihovo dijete tjelesno zdravo i normalnih intelektualnih sposobnosti. U slučaju bilo kakve loše devijacije (što odgojne, što obrazovne) roditelji za to najčešće okrive učitelje, a skloni su zanemariti cijeli niz odgojnih čimbenika koje su propustili usaditi djetetu kroz funkciju obitelji. Međutim, danas se je situacija kod odgoja djece ponešto promijenila. Naime, prema autorima, Brajša Žganec, Lopižić i Penezić (2014) uloga se roditelja u razvoju i obrazovanju djece smanjila, a dio je prebačen na školu i školski sustav. Sve to zbog globalnih promjena gdje u novije vrijeme imamo situacije da su oba roditelja zaposlena i imaju sve manje vremena za odgoj djece. Ti isti autori smatraju kako je za dobar odgoj potrebna i dobra suradnja između škole i obitelji. „Pod suradnjom roditelja i učitelja misli se na proces međusobnog informiranja, savjetovanja, učenja, dogovaranja i druženja, a radi dijeljenja odgovornosti za dječji razvoj u obitelji i školi“ (Maleš, 2003, 66). Cilj suradnje obitelji i odgojno-obrazovne ustanove, dakle, je dobrobit djeteta. Dobrom suradnjom želi se ostvariti kontinuitet u odgoju i obrazovanju te omogućiti svakom pojedinom djetetu razvoj u sredini unutar koje će se osjećati prihvaćeno i voljeno, sigurno, zadovoljno i sretno, a koja će poticajno djelovati na razvoj svih njegovih sposobnosti i koja će skrbiti o njegovim specifičnostima. Roditelji i učitelji bi se trebali poštivati, informacije između roditelja i učitelja trebale bi biti dijeljene, neke od odluka trebale bi biti donesene zajednički, a sve radi poboljšanja odgoja djece. „Širenjem roditeljskih prava širi se i lepeza mogućih roditeljskih uloga u ustanovi, stoga bi roditelji u tom partnerstvu sa školom mogli imati funkciju podrške (da daju novčane priloge i aktivno sudjeluju u svim školskim projektima), funkciju učenika (da primaju automatski informacije koje primaju i učenici, npr. ocjene vidljive u realnom vremenu – to se je doduše i postiglo

uvođenjem e-dnevnika), roditelji kao pomagači (pomažu učiteljima u njihovom radu, pripremajući im razne materijale i na taj način olakšavaju posao), roditelj kao učitelj (roditelj u ulozi učitelja nije samo pomagač u razredu nego sudjeluje i u poučavanju učenika), roditelji kao kreatori politike (sudjeluju u tijelima upravljanja putem svojih predstavnika i na taj način sudjeluju u donošenju odluka), roditelji kao korisnici – sve se više stvaraju uvjeti po kojima roditelji mogu slobodno birati ustanovu, učitelja i sl., odnosno kao korisnici imaju pravo zahtijevati određenu kvalitetu usluga“ (Maleš, 2003, 288).

Sve manje se koristi stari koncept po kojem su roditeljski dom i škola dva odvojena svijeta koje spaja dijete te je takav koncept danas potpuno neprihvatljiv. I teorija i praksa ističu zahtjev da se izgradi posve novi odnos između tih dviju sredina. Potreban je odnos koji je utemeljen na bogatoj komunikaciji i na zajedničkom radu te na stvaranju sredina (obiteljske i školske) i koja bi trebala poticajno djelovati na cjelokupni dječji razvoj. Kada dijete krene u školu, ono svakodnevno živi u dvije različite sredine. Te se sredine ponekad znaju bitno razlikovati. Kada se kaže da se znaju bitno razlikovati, misli se na to da se razlikuju s obzirom na očekivanja i vrijednosti jer se uvjeti učenja u školi razlikuju od onih u obitelji, a očekivanja roditelja i učitelja nisu ista. Tada učenik predstavlja podijeljenu ličnost. Ta se ličnost svakodnevno kreće između dvije sredine. Zato se govori o pet osnovnih područja u kojima postoji mogućnost javljanja diskontinuiteta, a koji se mogu neposredno negativno održavati na razvoj djeteta. To su (prema Maleš, 1995, 591):

1. razlike u odgojnim postupcima između roditelja i učitelja
2. različite karakteristike životnog prostora što ga dijete uživa u obitelji (školi)
3. razlike u kvaliteti i opsegu međuljudskih odnosa koji dominiraju u različitim sredinama
4. različiti sustavi vrijednosti koji se njeguju u obitelji i školi
5. različiti sustavi komuniciranja unutar različitih sredina.

3.1. Oblici suradnje

Mnoga istraživanja se danas bave pitanjem važnosti suradnje roditelja i škole. Djeca, čiji roditelji sudjeluju u radu škole, imaju veću motiviranost za učenje te isto tako postižu bolje rezultate. Od dobre suradnje roditelja i djece koristi imaju svi - roditelji, nastavnici, djeca i u konačnici i škola te društvo u cjelini. Kada roditelji dobro surađuju sa školom, učenici mogu vidjeti da nastavnici cijene njihove roditelje, a to je

veoma važno kako bi se oni osjećali vrijedno. Isto tako, roditelji putem suradnje s učiteljima postaju sigurniji u obavljanju svojih roditeljskih dužnosti (od nastavnika mogu saznati kako najbolje pomoći djetetu). S druge strane, nastavnici dobivaju povratnih informacija o učenicima kao i o svom radu. Prema Rosić, Zloković (2003) Suradnja dovodi do veće kvalitete u radu škole, a i društva u cjelini jer uključenost roditelja u život i rad škole dovodi do toga da roditelji mogu preko svojih poduzeća opremiti škole, a poduzeća mogu biti zainteresirana za učenike kao buduće radnike. U pedagoškoj literaturi možemo pronaći nekoliko različitih oblika rada s roditeljima u odgojno-obrazovnom sustavu. Međutim, u našim se školama najčešće spominju sljedeći modeli komunikacije roditelja i škole: individualni modeli suradnje i skupni modeli suradnje.

U individualne modele suradnje ubrajaju se individualno informiranje, razgovor u školi, razgovor u roditeljskom domu te pismeno informiranje. Individualnim informiranjem smatra se kada učitelj razgovara s jednim ili oba roditelja samo jednog djeteta. Putem ovog modela učitelj ostvaruje mogućnost međusobnog informiranja o djetetu i o školi. Na taj način učitelj osobno upoznaje roditelje, njihove stavove i mišljenja ali i uvjete djetetova razvoja, dok roditelji ovdje saznaju zapažanja učitelja o razvoju djeteta, rezultate rada djeteta te ponašanje djeteta u školi. Ovaj se model može ostvariti u školi, u roditeljskom domu i pismenim putem, a u današnje vrijeme pandemije sve se više prakticiraju telefonski razgovori. Kada se razgovori odvijaju u školi, potrebno je osigurati prostoriju za razgovor. Pismeno se informiranje smatra oblikom indirektno suradnje. Ovdje učitelji u pismenom obliku roditeljima šalju informacije o djetetu. U većini slučajeva te su informacije negativne. Prednost individualnih oblika suradnje je neposrednost kontakta koji omogućava bolju komunikaciju i rješavanje određenih teškoća, a nedostatak individualnih oblika suradnje je u vremenskoj neekonomičnosti (potrebno izdvojiti mnogo vremena za svakog pojedinačnog roditelja). Skupni modeli suradnje su skupno informiranje, grupni razgovori i roditeljski sastanci. Kada se govori o skupnom informiranju, tada su istovremeno prisutni svi roditelji grupe učenika, čitavog razrednog odjela ili čitave škole. Prednost ovog modela suradnje je ekonomičnost i razmjena iskustava među roditeljima, a nedostatak je to što se istovremeno kontaktira s velikim brojem roditelja koji imaju različitu osobnost. Iz razloga što je veliki broj roditelja zajedno, većina tih roditelja su samo pasivni slušatelji pa se zbog toga grupni razgovori ostvaruju kada postoje slični problemi ili teme koje povezuju roditelje pa tada roditelji imaju

informativnu i savjetodavnu ulogu. Grupni se razgovori mogu ostvariti u nekoliko modaliteta: na razini škole, razrednih odjela, skupine zanimanja ili iskazanog interesa roditelja. Roditeljski sastanci najčešće se održavaju za svaki razredni odjel posebno. Ako se roditeljskim sastancima pristupa formalistički, oni tada postaju rutinski te ih se roditelji ne prisjećaju. Da bi roditeljski sastanci bili efikasni, potrebno ih je dobro pripremiti. Prema Rosić i Zloković (2003), osim navedenih oblika suradnje u školama se održavaju i drugi modeli suradnje roditelja i učitelja kao npr. škola za roditelje, savjetovalište za roditelje, priredbe, posjet drugim ustanovama, dani otvorenih vrata, roditeljski kutak, zajedničke aktivnosti grupe roditelja i još mnogi drugi modeli radi poticanja razvoja partnerskih veza zbog dobrobiti svih učenika.

3.2. Potreba za suradnjom obitelji i škole

Nemjerljiva je važnost roditeljskog surađivanja sa školom. Osim velike važnosti ta je suradnja propisana i zakonski, odnosno ona je obavezna. Dobra suradnja pomaže, ponajprije, učeniku, a onda i školi te se ogleda u prevenciji i rješavanju problema, boljim ocjenama i većoj volji za pisanjem zadaće. Obitelj i škola najvažniji su činitelji koji djeluju na razvoj djeteta i odgajaju ga. Rodić, Zloković (2003) govore da su roditelji i škola upućeni na zajedničko djelovanje, a kako trebaju surađivati moraju stalno komunicirati, uspostavljati ravnopravne partnerske odnose, što bolje se upoznati te razraditi metodiku odgojnih postupaka. Lukaš, Gazibara (2010) govore kako važnost suradnje između škole, pedagoga i roditelja očituje se i u boljem razumijevanju djece te uklanjanju razilaženja između obitelji i škole, što može negativno djelovati na dijete i djetetov razvoj. Kako bi se između učitelja i roditelja uspostavila partnerska komunikacija, učitelji trebaju prihvatiti stavove roditelja i trebaju poštivati njihova znanja o vlastitoj djeci kao i njihove odgojne postupke.

Zato uspješnog učitelja odlikuje stalna suradnja s obitelji učenika. To se ostvaruje raznim oblicima kao što su roditeljski sastanci, individualna savjetovanja roditelja i pismeno i usmeno obavještanje. Prema Rosić, Zloković (2003) partnerstvo između obitelji i škole može biti uspješno samo ako sudionici nalaze zadovoljstvo u zajedničkom radu pa zato i roditelji i učenici moraju uložiti napor kako bi kontakt bio što uspješniji, odnosno kako bi što bolje razumjeli onu drugu stranu. Partnerska orijentacija odnosa škole i obitelji ističe važnost suradnje u obrazovanju i socijalizaciji djece. Epstein, (1995), prema Škutor, (2014) govori da se u partnerskom odnosu pridaje pozornost poštivanju kulturalnih razlika među djecom i obiteljima i značajnosti

različitih perspektiva kojima se kreira pozitivna školska klima. Tom će partnerskom odnosu svakako pridonijeti česta komunikacija između roditelja i školi, te će to stvoriti pozitivno ozračje u školi. Škutor (2014) napominje da uloge u partnerstvu obitelji i škole su jasne i definirane, odgojni ciljevi se zajednički dogovaraju, a planovi suradnje s obiteljima se pripremaju uz prijedloge roditelja. Treba napomenuti da što je društvo demokratičnije, da je tada uloga roditelja u sustavu obrazovanja značajnija. „Zato pitanje suradnje škole i obitelji nije samo pedagoško, već socijalno i političko pitanje“ (Maleš, 1996, str. 78).

3.3. Komunikacija s roditeljima

Jedan od najčešćih i najbližih oblika komunikacije s roditeljima je savjetodavni rad. Savjetodavni rad može biti od velike pomoći cijeloj obitelji. S obzirom na današnje vrijeme u kojem živimo, na promjene i nove uvjete života, trebalo bi moći sagledati cjelokupnu situaciju obitelji u društvu u kojem jest i također treba nastojati pomoći toj obitelji. Savjetnici djelovali više kao kritičari, kao pronalazači pogrešaka u odgoju roditelja, umjesto kao savjetnici u pravom smislu te riječi. To pokazuje negativan stav prema čovjeku, odnosno, te se roditelje doživljava kao smetnju. Iako je to pogrešno, jer su roditelji ti koji znaju najviše o svojoj djeci te zbog toga mogu davati vlastite prijedloge, mišljenja i ideje. Ono što se često smatra neprofesionalnim je razgovor s roditeljima o osobnim stvarima. To ne treba smatrati neprofesionalnim, već vrlo korisnim. Jedino ako je stručnjak povezan s obitelji može otkriti gdje se nalazi problem. Roditelje treba naučiti kako da očuvaju svoj integritet i kako da pomognu svom djetetu jer dijete treba sagraditi svoju samosvijest i samopouzdanje kako bi polako počelo preuzimati odgovornost za svoje postupke.

4. UTJECAJ FUNKCIONALNIH SREDINA NA PONAŠANJE DJETETA

Dostupnost je omogućila djeci lakši pristup medijima. Svaka nova generacija živi u svijetu koji je sve bogatiji medijima. Zbog toga se neprestano i propituje utjecaj medija i uloga koju mediji zauzimaju u svakodnevnom životu. Smatra se da se korištenje medija događa prvenstveno u slobodnom vremenu. Ilišin i sur. (2001) naglašavaju da se kroz slobodno vrijeme djeca i mladi socijaliziraju što upućuje na to da ono utječe u većoj mjeri na razvoj ličnosti mladih, nego kod osoba u kasnijim životnim razdobljima kad uglavnom utječe na promjenu već stečenih svojstava. Ilišin (1999) govori da se socijalizacija shvaća kao integriranje pojedinca u društveni život kroz proces prilagođavanja društvenim zahtjevima i normama, a što podrazumijeva učenje stavova, vrednota i poželjnih oblika ponašanja.

Ono što najviše zanima javnost, ali i znanstvenike (kada je riječ o socijalizaciji djece i mladih) su utjecaji iz socijalne okoline. Postoje dvije skupine kako se dijele socijalizacijski faktori, a to su: primarne i sekundarne. Pod primarnim socijalizacijskim faktorima smatramo roditelje (obitelj) i vršnjake, dok u sekundarne socijalizacijske faktore ubrajamo crkvu, školu, radnu sredinu, medije, sindikate, političke stranke, udruge i sl. Utjecaj tih faktora ovisi o dobi pojedinca, ali i o nizu okolnosti. Utjecaj masovnih medija u suvremenom društvu počinje od najranije dobi jer članovi obitelji koriste medije, pa su tako njima izložena i djeca. Djeca se vrlo rano i brzo počinju navikavati na medije te počinju pokazivati interes za korištenjem istih. Počinju sve češće i sve redovitije gledati TV između 2. i 3. godine života te u prosjeku, pred TV ekranom provode nekoliko sati dnevno, no te vrijednosti rastu s dobi: Pedijatri naglašavaju da vrijeme provedeno ispred TV-a ne bi smjelo biti duže od dva sata dnevno. Ilišin i sur. (2001) pokazuju da je 1999. godine provedeno istraživanje pod nazivom „Vrijednosni sustav mladeži i društvene promjene u Hrvatskoj“. Rezultati navedenog istraživanja govore o tome da najveći utjecaj imaju roditelji i prijatelji, zatim škola, crkva i knjige. Potom, velik utjecaj ima televizija, tisak za mladež, filmovi i Internet. Ove rezultate treba uzeti s oprezom zbog toga što prosudba ispitanika ne mora biti objektivna (prema autorima barem dio mladih vjerojatno ne može točno procijeniti utjecaj socijalizacijskih utjecaja). Ilišin i sur. (2001) navode da su razlozi korištenja medija raznoliki pa se često navodi navika i dosada kao razlog, zatim bijeg od realnosti, uzbuđenje, potreba za relaksacijom i zabavom, da se nauči nešto o

svijetu, sebi i drugima, kako bi imali teme za razgovor s vršnjacima, zbog popravljanja lošeg raspoloženja, a sve češće se događa da televizija postaje „dadiljom“ osobito kod mlađe djece. Prema istraživanju autora Arbunić (2002), rezultati pokazuju da djeca slobodno vrijeme najčešće provode pred televizijskim ekranima (ili koristeći druge medije), te da se najmanje bave aktivnostima koje se odnose na ostvarivanje njihove osobnosti. Djeca se duže bave gledanjem televizije i aktivnostima s medijima nego igrom, te nam to pokazuje izuzetan značaj uloge medija i životu djece.

4.1. Pozitivan utjecaj medija

Iako ima negativnih utjecaja medija na djecu, isto tako ima i mnogo pozitivnih. Na primjer televizija objedinjuje sliku, zvuk, pokret i tekst pa zbog toga za nju možemo reći da objedinjuje sve prednosti ostalih medija. Glavne prednosti televizije su brzina reakcije, efekti (vizualni i zvučni), široki utjecaj te masovna upotreba. Od one djece koja imaju kontakt s televizijom može se očekivati i brža socijalizacija. Ilišin i sur. (2001) naglašavaju da socijalizacija u najširem smislu znači integriranje pojedinca u društveni život kroz proces prilagođavanja društvenim zahtjevima i normama, što podrazumijeva proces učenja stavova, vrijednosti i poželjnih oblika ponašanja. Za pozitivne strane Interneta možemo navesti razvoj informacijskog i komunikacijskog društva. Velike količine informacija koje se nalaze na Internetu dostupne su svakom korisniku u svakome trenutku. Prednost Interneta je pronalaženje informacija, razmjena informacija i sl. pa isto tako možemo pronaći podatke koji su nam potrebni za izradu školskih seminara, za izradu prezentacija i projekata, ali i za učenje na daljinu. Sve nam je to korisno i potrebno zbog toga što ih možemo koristiti na velikim udaljenostima. Prema Ružić (2009) ishod učenja se može prezentirati na Internetu te u vezi s time razmijeniti pitanja i iskustva s drugima. Mogu se, na taj način steći poznanstva koja potiču profesionalni razvoj. Prema Ilišin i sur. (2001) djeca smatraju da lakše uče iz medijski prezentiranoga, nego iz tiskanih materijala te pritom smatraju da su tiskani izvori znanja intelektualno zahtjevniji. Miliša i Proroković (1999) kažu kako se pozitivni aspekti odnose na opću informiranost o životu drugih kultura i subkultura. Po prirodi je čovjek društveno biće te kao takav ima izrazitu potrebu za uključenošću u zajednicu. Čovjeka zanima što se događa oko njega, a osjećaj sudjelovanja u događajima (u domovini, ali i u svijetu) dobiva upravo informiranjem. U današnje vrijeme mediji su jedan od najvažnijih čimbenika koji omogućavaju

normalan rast i razvoj. Drašković Jelčić i Radović (2011) navedenim pozitivnim aspektima dodaju još i Internet kao izvor zabave, mogućnost igranja igrica s drugima i sl.

4.2. Negativan utjecaj medija

Sve je više djece i mladih osoba koji imaju problema s prekomjernom tjelesnom težinom. Da bi se dijete normalno razvijalo potrebna mu je svakodnevna fizička aktivnost. Fizička aktivnost je u prošlosti bila zastupljena u dovoljnoj mjeri zbog toga što je svo njihovo slobodno vrijeme bilo vezano uz sportove i uz aktivnosti izvan stambenog prostora. Mediji su danas prikovali djecu i mlade za naslonjače te su na taj način smanjili njihovu tjelesnu aktivnost. Isto tako, nezdrava hrana pripomaže razvoju bolesti poput dijabetesa, kardiovaskularnih bolesti, poneki oblici raka i sl.

Virtualni se problemi rješavaju lakše nego stvarni, a kada djeca ne mogu pronaći rješenje u virtualnom svijetu, oni samo isključe određeni uređaj i taj problem nestane, no u stvarnom svijetu to nije moguće. Prema Foretić, Rodek i Mihaljević (2009) ovakav način razmišljanja i djelovanja može biti velika kočnica pri razvoju ličnosti u sudaru sa stvarnim životnim obvezama, problemima i teškoćama. Mediji nam stvaraju osjećaj da nismo sami, stvaraju nam iluziju. Današnja djeca, ali i odrasle osobe, ulažu sve manje vremena u njegovanje međuljudskih odnosa te se sve više odlučuju za medijsku blizinu. Izbjegavaju se osobni odnosi, a to se nadomješta gledanjem televizije i drugim medijima zbog toga što mediji stvaraju osjećaj sudjelovanja. Mediji u svakom trenutku dovode čitav svijet u prostore naših domova. Oni ljudima omogućavaju bijeg iz realnosti pa stoga život u svijetu medija nikada nije dosadan. Tu junaci žive bezbrižno i cijeli je svijet očaravajući. Košir i sur. (1999) govore da takva prezentirana slika života omogućuje bijeg iz svakidašnjeg problematičnog života, udaljava nas od odgovornosti i međusobnih odnosa. Svakodnevno upijamo veliku količinu informacija i nemamo vremena razmišljati o onome što smo vidjeli ili čuli, a Internet najviše od svih medija sadrži informacije koje nisu provjerene i informacije kojima se manipulira. Svakim danom su sve popularnije snimke djece koji se izivljavaju nad živim bićima, kako na životinjama, tako i na slabijim vršnjacima i starim ljudima. Te su snimke lako dostupne svim ljudima zbog toga što se stavljaju na YouTube kanale. Prema Ružić (2009) u graničnim slučajevima ima snimaka ubojstava ili najave samoubojstava maloljetnika i mladih. Prema Mandarić (2012) u tom smislu sve je prepoznatljiviji tzv. Wertherov efekt,

mnogi stručnjaci potvrđuju da se nakon detaljnog prikazivanja ubojstava i samoubojstava uvijek događa i njihov porast. Također, kriminalne radnje su znatno olakšane, u smislu da se često „skida“ glazba, filmovi i knjige s Internetskih stranica te se na taj način nanosi velika šteta toj industriji. Ružić (2009) govori da se ne mora ni spominjati koliko je raširena trgovina oružjem, trgovina ljudima, prostitucija, pornografija. Ljudi korištenjem Interneta gube svoju privatnost jer korisnici društvenih mreža daju svoje osobne podatke, a ti podaci postaju svima vidljivi i dostupni pa korisnici postaju žrtve Internetskih zlostavljača (nerijetko i krađa podataka). Miliša (2011) navodi da je sve češća pojava medijske ovisnosti te s njom povezani poremećaji kao što su: depresija, izostanak neposredne komunikacije i stvaranje socijalno izoliranih bića, nedostatak sna i poremećaji spavanja, smetnje vida, zapostavljanje kućnih i školskih obaveza, izostanci ili smanjenje zdravih navika (šetnja, boravak u prirodi).

5. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

5.1. Cilj istraživanja

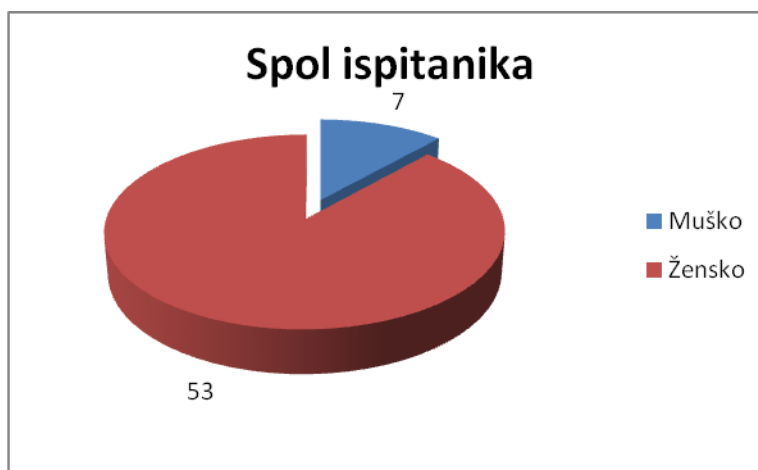
Cilj istraživanja bio je istražiti mišljenje dionika odgoja i obrazovanja o odgojnim sredinama. Željelo se ispitati u kojoj mjeri misle da pojedina sredina utječe na razvoj djece.

5.2. Istraživačka pitanja

1. Ispitati mišljenje studenata, roditelja i učitelja o mjeri u kojoj mediji utječu na razvoj učenika.
2. Ispitati mišljenje studenata, roditelja i učitelja o mjeri u kojoj vršnjaci utječu na razvoj učenika.
3. Ispitati mišljenje studenata, roditelja i učitelja o mjeri u kojoj okolina i izvannastavne aktivnosti utječu na razvoj učenika.

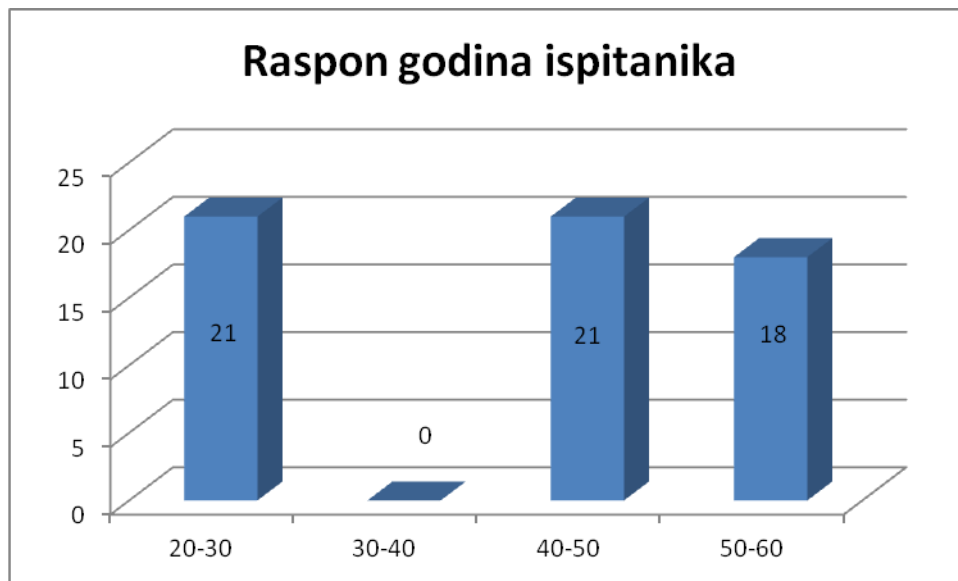
5.3. Uzorak istraživanja

U istraživanju je sudjelovalo 60 osoba podijeljenih u tri skupine. Prvu skupinu su činili roditelji (20 ispitanika), drugu skupinu studenti (20 ispitanika) i treću skupinu učitelji (20 ispitanika).

Graf 1. Spol

U istraživanju su sudjelovale 53 pripadnice ženskog roda i 7 pripadnika muškog roda.

Graf 2. Raspon godina

Od ukupnog broja od 60 ispitanika 21 ispitanik ima od 20 do 30 godina, niti jedan ne pripada skupini od 30 do 40 godina, u skupinu od 40 do 50 godina pripada 21 ispitanik, a 18 ispitanika ima od 50 do 60 godina.

5.4. Instrument

Za potrebe ovog istraživanja posebno je konstruirana online anketa za dionike odgoja i obrazovanja: studente, roditelje i učenike. Anketa se sastojala od 17 pitanja o utjecaju funkcionalnih sredina na rast i razvoj djece, odnosno učenika. Osim općih podataka koji su predstavljali nezavisne varijable (spol, godina studija za studente, prosječna ocjena tijekom studija, stručna sprema za roditelje, godine života, te mjesto, radni staž za učitelje) pitanja zavisnih varijabli (utjecaj medija, vršnjaka, okoline i izvannastavnih aktivnosti) ponuđena su svakoj od skupina.

U drugom odjeljku nalaze se pitanja vezana za medije. Ovdje su ispitanici trebali napisati pozitivne i negativne utjecaje medija te na skali od „Nimalo“ do „U potpunosti“ procijeniti u kojoj mjeri navedeni mediji pozitivno utječu na učenike, u kojoj mjeri navedeni mediji utječu na socijalni i emocionalni razvoj učenika te u kojoj mjeri navedeni mediji utječu na refleksiju učenika.

U sljedećem odjeljku ispitanici su trebali napisati pozitivne i negativne utjecaje vršnjaka na učenika te na skali od „Nimalo“ do „U potpunosti“ procijeniti u kojoj mjeri vršnjaci utječu na učenika i ponašanje učenika, u kojoj mjeri vršnjaci utječu na

emocionalni i socijalni razvoj učenika te u kojoj mjeri vršnjaci utječu na samorefleksiju učenika.

U zadnjem su odjeljku ispitanici trebali na skali od „Nimalo“ do „U potpunosti“ procijeniti u kojoj mjeri okolina utječe na ponašanje učenika te u kojoj mjeri izvannastavne aktivnosti utječu na učenike, na socijalni i emocionalni razvoj učenika te u procijeniti u kojoj mjeri navedene izvannastavne aktivnosti utječu na samorefleksiju učenika.

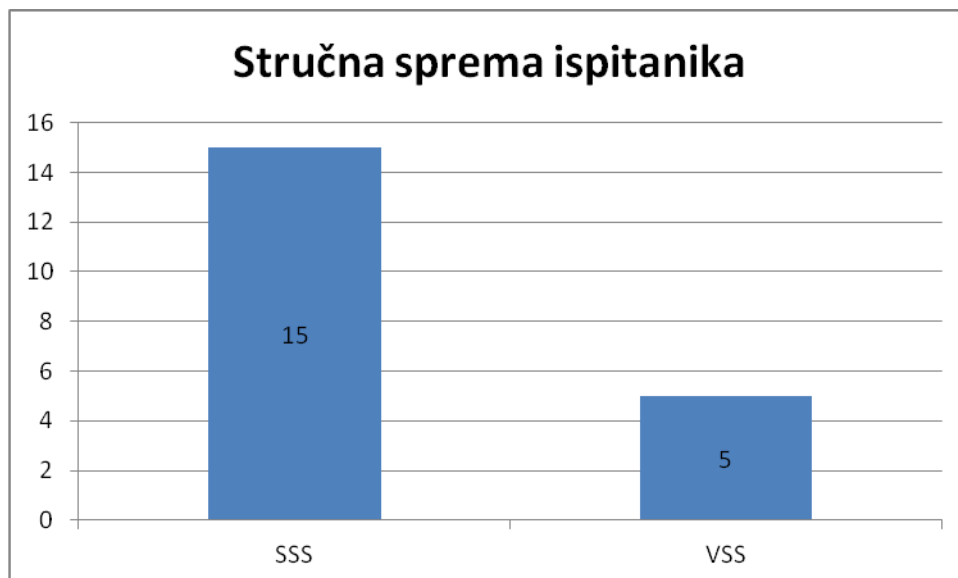
5.5. Postupak istraživanja i obrada podataka

Odgovori su prikupljeni Internetskim putem, bila je ponuđena online anketa (google). Anketa je predana na pregled Povjerenstvu za procjenu etičnosti istraživanja Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli. Odobrena je kao etički prihvatljiva, te se nakon toga započelo s istraživanjem.

Ispitanici su na svoju e-mail adresu dobili poveznicu putem koje su ispunjavali anketu.

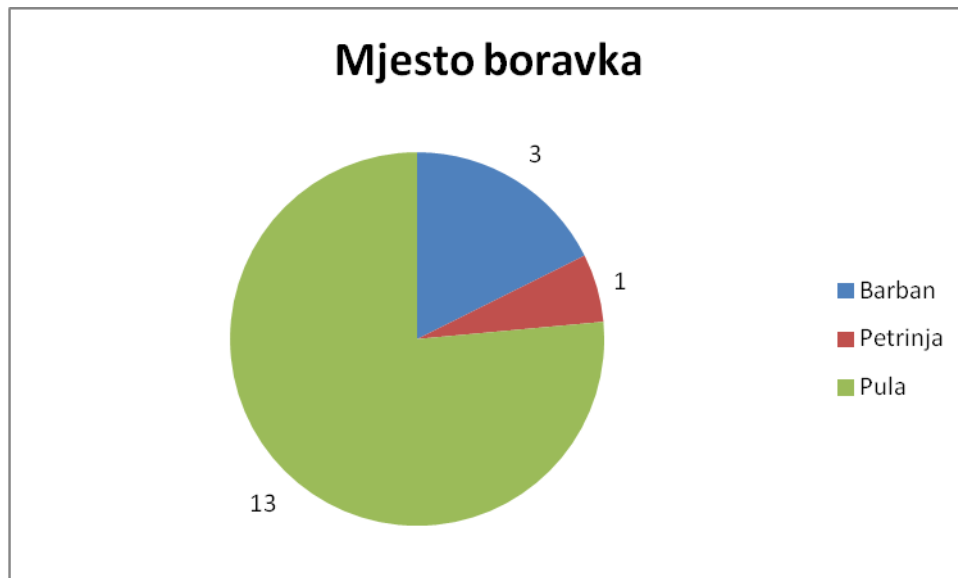
Nakon prikupljanja, podaci su obrađeni deskriptivno te su u rezultatima prezentirane frekvencije (N), i to kao skupni podaci za sve tri skupine ispitanika.

5.6. Prikaz općih podataka – roditelji

Graf 3. Stručna sprema roditelja

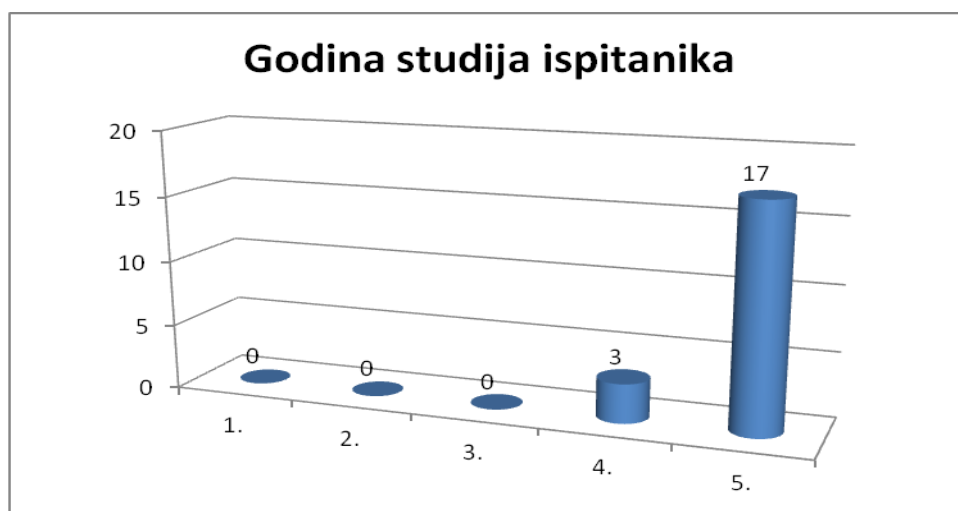
Prvo pitanje za skupinu roditelja bilo je o stručnoj spremi. Njih 15 je srednje stručne spreme, dok 5 roditelja ima višu stručnu spremu.

Graf 4. Mjesto boravka

Treće pitanje bilo je o mjestu boravka. Njih troje žive u Barbanu, 13 ispitanika živi u Puli, a 1 ispitanik živi u Petrinji. Ostali nisu odgovorili na ovo pitanje.

5.7. Prikaz općih podataka – studenti

Graf 5. Godina studija studenata

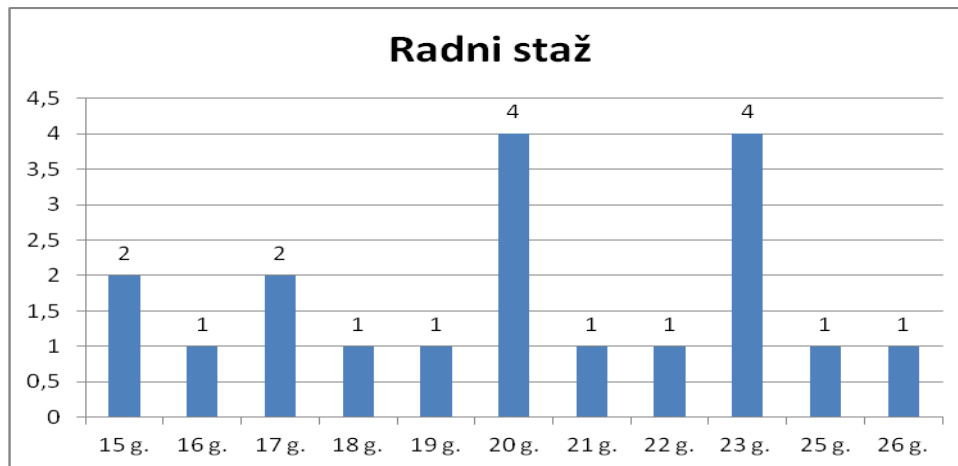
Svi studenti koji su sudjelovali u istraživanju su sa Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, s Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti (budući učitelji). Prvo pitanje za studente bilo je o godini studija. Njih troje su četvrta godina, dok je 17 ispitanika peta godina studija.

Graf 6. Prosječna ocjena zadnje godine studija studenata

Drugo pitanje za studente bilo je određivanje prosječne ocjene zadnje godine studija. Njih dvoje imali su ocjenu 3 kao prosječnu ocjenu, 2 ispitanika imali su prosječnu ocjenu 3.3, 1 ispitanik imao je prosječnu ocjenu 3.5, 2 ispitanika imali su prosječnu ocjenu 3.6, 1 ispitanik imao je prosječnu ocjenu 3.7, 2 ispitanika imali su prosječnu ocjenu 3.9. 5 ispitanika imalo je ocjenu 4 kao prosječnu ocjenu, potom ponovno 2 ispitanika imali su prosječnu ocjenu 4.1, 2 ispitanika imali su prosječnu ocjenu 4.2 i 1 ispitanik imao je najvišu prosječnu ocjenu, a to je 4.3.

5.8. Prikaz općih podataka – učitelji

Graf 7. Radni staž učitelja

Prvo je pitanje za učitelje bilo o radnom stažu. Broj godina radnog staža učitelja kreće se između 15 i 26 godina (Graf 7).

5.9. Rezultati istraživanja i rasprava

5.9.1. Utjecaj medija na rast i razvoj djece

Prvo pitanje vezano za medije bilo je da ispitanici napišu pozitivne utjecaje medija na učenika. Odgovori koje su ispitanici napisali bili su: dostupnost informacija, poučni sadržaji, široka paleta informacija, informiranost, mogućnost izbora, kraće vrijeme traženja određene informacije, širenje vidika, razvijanje kritičkog mišljenja, brza razmjena informacija te zanimljivije učenje novih sadržaja.

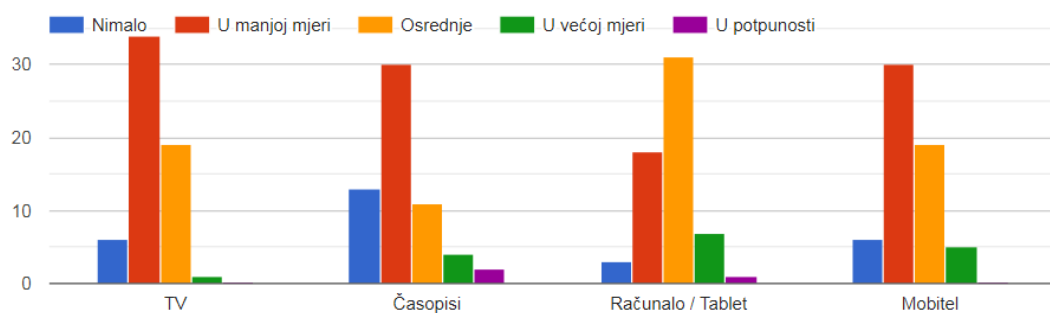
Ispitanici dobro procjenjuju pozitivne utjecaje medija iz razloga što mediji zaista imaju mnogo pozitivnih utjecaja (Miliša, Proroković, 1999). U današnje vrijeme mediji nam uvelike olakšavaju život. Samo nam je jedan klik potreban kako bi bili informirani o tome što se događa u svijetu. Isto tako, na Internetu postoji mnogo različitih alata koji učenicima olakšavaju učenje i razumijevanje gradiva.

U sljedećem su pitanju ispitanici trebali napisati negativne utjecaje medija na učenika. Odgovori koje su ispitanici napisani bili su: neprovjerene informacije, nasilje na Internetu, neprimjereni sadržaji, distrakcija, krađa osobnih informacija, manipulacija, puno provedenog vremena na računalima te netočnost informacija.

Kako mediji pozitivno utječu na učenika, isto tako mogu i negativno utjecati na učenika. Jedan od načina je da učenici daju svoje podatke na društvenim mrežama te im oni budu zloupotrebjeni. Nisu sve informacije na internetu provjerene i točne,

a u današnje vrijeme nemamo vremena provjeravati sve informacije pa nam je lakše samo vjerovati da su točne. Također, učenici na Internetu mogu vidjeti mnogo različitih sadržaja, pa tako mogu vidjeti i sadržaje koji nisu primjereni njihovoj dobi (Drašković Jelčić, Radović, 2011).

U kojoj mjeri mislite da mediji pozitivno utječu na učenike? (U svakom retku zaokružiti samo jedan broj)

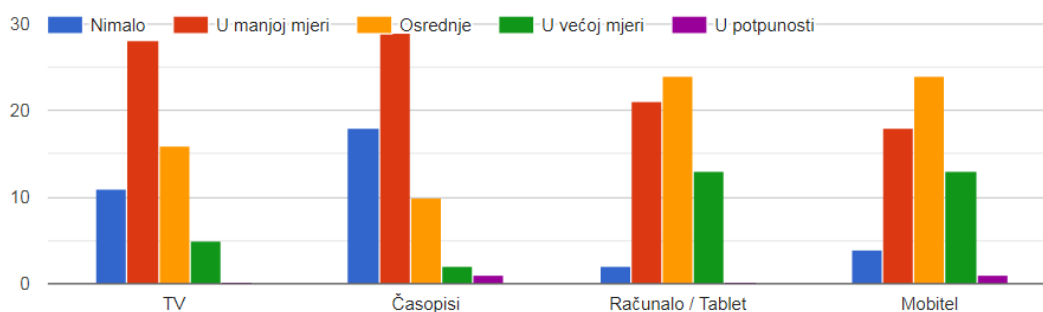

Graf 8. Pozitivan utjecaj medija na učenike

Na pitanje o pozitivnom utjecaju medija na učenike, većina smatra da mediji u manjoj mjeri utječu na učenike, osim računala ili tableta za koje ispitanici (N = 31) smatraju da osrednje pozitivno utječu na učenike.

Većina ispitanika smatra da mediji u manjoj mjeri utječu na učenike zbog toga što većina djece ne čita časopise, a na TV-u smiju gledati samo sadržaje koje im roditelji dopuste. Računalo/tablet i mobitel osrednje pozitivno utječu na učenike iz razloga što na računalu/tabletu i mobitelu možemo pristupiti Internetu pa tamo se tamo može pronaći velik broj zanimljivih i poučnih sadržaja (Blažević, 2012).

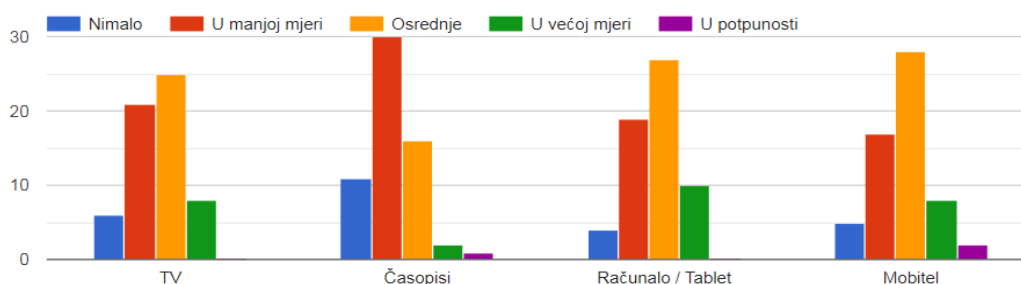
U kojoj mjeri mislite da mediji utječu na socijalni razvoj učenika? (U svakom retku zaokružiti samo jedan broj)

Graf 9. Negativan utjecaj medija na učenike

Na pitanje o utjecaju medija na socijalni razvoj učenika, većina smatra da TV (N = 28) i časopisi (N = 29) u manjoj mjeri utječu na socijalni razvoj učenika, a računalo ili tablet (N = 24) i mobitel (N = 24) osrednje utječu na socijalni razvoj učenika. Pretpostavlja se da računalo/tablet i mobitel osrednje utječu na socijalni razvoj učenika zbog toga što se na računalo/tabletu i preko mobitela mogu čuti i vidjeti s prijateljima, dok se putem TV-a i časopisa ne mogu niti vidjeti niti čuti ni s kim.

U kojoj mjeri mislite da mediji utječu na emocionalni razvoj učenika? (U svakom retku zaokružiti samo jedan broj)

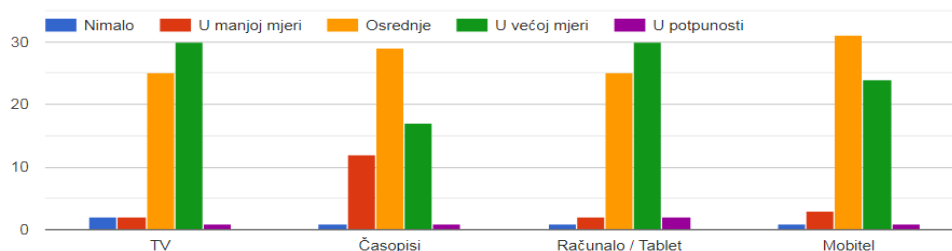
Graf 10. Utjecaj medija na emocionalni razvoj učenika

Za utjecaj medija na emocionalni razvoj učenika većina smatra da TV (N = 25), računalo ili tablet (N = 27) i mobitel (N = 28) osrednje utječu na emocionalni razvoj učenika te da časopisi (N = 30) u manjoj mjeri utječu na emocionalni razvoj učenika.

Časopisi u manjoj mjeri utječu na emocionalni razvoj učenika, pretpostavka je, iz razloga što oni više i ne čitaju časopise, dok TV, računalo/tablet i mobitel osrednje utječu na emocionalni razvoj učenika zbog toga što ih preko društvenih mreža na Internetu ostali vršnjaci mogu zadirkivati i rugati im se, ali s druge strane, mogu se osjećati važni i popularni što im daje osjećaj ugone. Miliša (2011) tvrdi da Internet u današnje vrijeme postaje najsofisticiranije sredstvo manipuliranja.

U kojoj mjeri mislite da mediji utječu na samorefleksiju učenika? (U svakom retku zaokružiti samo jedan broj)

Graf 11: Utjecaj medija na samorefleksiju učenika

Većina ispitanika misli da TV (N = 30) i računalo ili tablet (N = 30) u većoj mjeri utječu na samorefleksiju učenika, dok časopisi (N = 29) i mobitel (N = 31) osrednje utječu na samorefleksiju učenika. U današnje vrijeme na TV-u i računalu/tabletu možemo vidjeti svakakve modne ikone i ljudi koji su „savršeni“. Naravno da svaka mlada osoba želi izgledati poput nekoga, ugledaju se na tu osobu i iz toga razloga čine sve kako bi to postigli. Na TV-u i računalu/tabletu najviše se reklamiraju upravo te „savršene“ osobe.

5.9.2. Utjecaj vršnjaka na rast i razvoj djece

Prvo pitanje vezano za vršnjake bilo je da ispitanici napišu pozitivne utjecaje vršnjaka na učenika. Odgovori koje su ispitanici napisali bili su: socijalizacija, poticanje na uzorno vladanje, emocionalni razvoj, pomoć oko školskih obaveza, poticanje na ostvarivanje boljih rezultata, veće zanimanje za školu i izvannastavne aktivnosti, formiranje sebe, psihički razvoj, zdrava konkurencija, društvo i zabava.

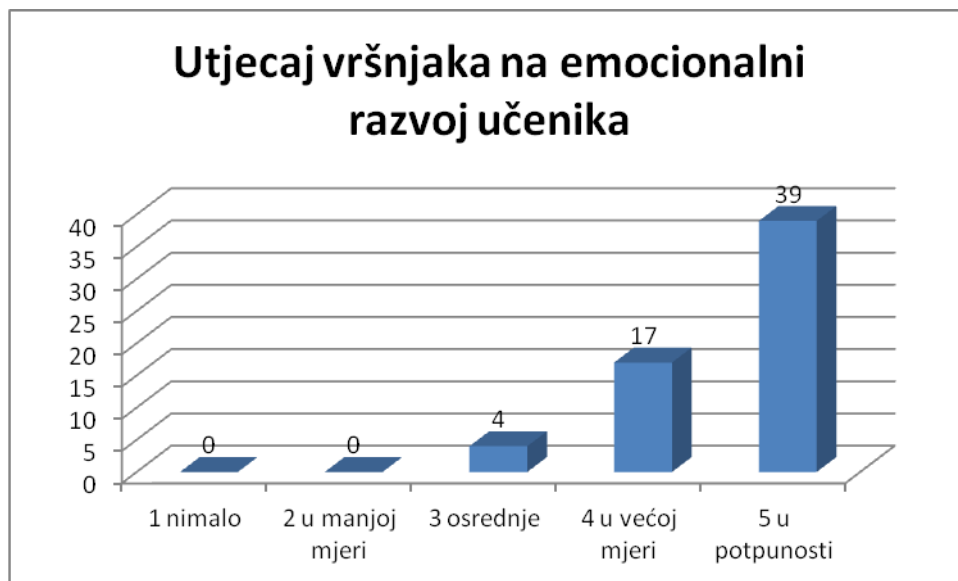
Pozitivni utjecaju vršnjaka na učenike zaista i jesu ti da učenici imaju društvo i da se zabavljaju, da se ne osjećaju usamljenima. Ti ih vršnjaci i potiču na upisivanje

izvannastavnih aktivnosti, na veće zanimanje za školu i bolje ponašanje. Kroz druženje s vršnjacima, učenici razvijaju socijalizaciju.

U sljedećem su pitanju ispitanici trebali napisati negativne utjecaje vršnjaka na učenika.

Odgovori koje su ispitanici napisani bili su: loše društvo i loši uzori, dokazivanje vršnjacima, ismijavanje, zadirkivanje, loše vladanje, maltretiranje, distrakcija, poticanje na loše ponašanje, zezanje i zapostavljanje obaveza.

Negativni utjecaji vršnjaka na učenika jesu loše društvo, loši uzori i dokazivanje iz razloga što učenici će napraviti sve samo da bi se dokazali vršnjacima koje žele impresionirati i sa kojima se žele družiti. Vršnjaci nerijetko ismijavaju, zadirkuju i maltretiraju učenike bilo zbog neke učenikove mane ili jednostavno zbog njihove vlastite zabave.

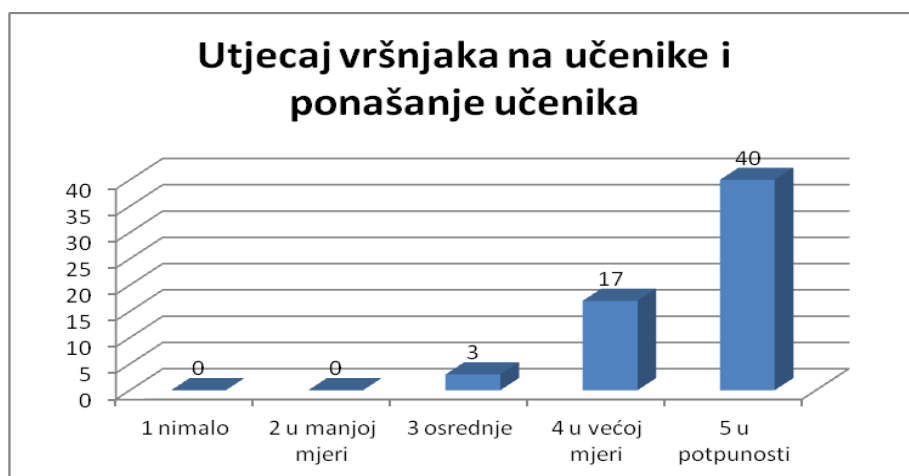

Graf 12. Utjecaj vršnjaka na emocionalni razvoj učenika

Četvero ispitanika smatra kako vršnjaci osrednje utječu na emocionalni razvoj učenika, 17 ispitanika smatra kako vršnjaci u većoj mjeri utječu na emocionalni razvoj učenika i 39 ispitanika smatra da vršnjaci u potpunosti utječu na emocionalni razvoj učenika.

Smatra se da vršnjaci u potpunosti ili barem u većoj mjeri utječu na emocionalni razvoj djeteta zbog toga što vršnjaci mogu pozitivno (poticanjem, podrškom i sl.) ili negativno (ismijavanje, maltretiranje i sl.) utjecati na emocionalni razvoj učenika.

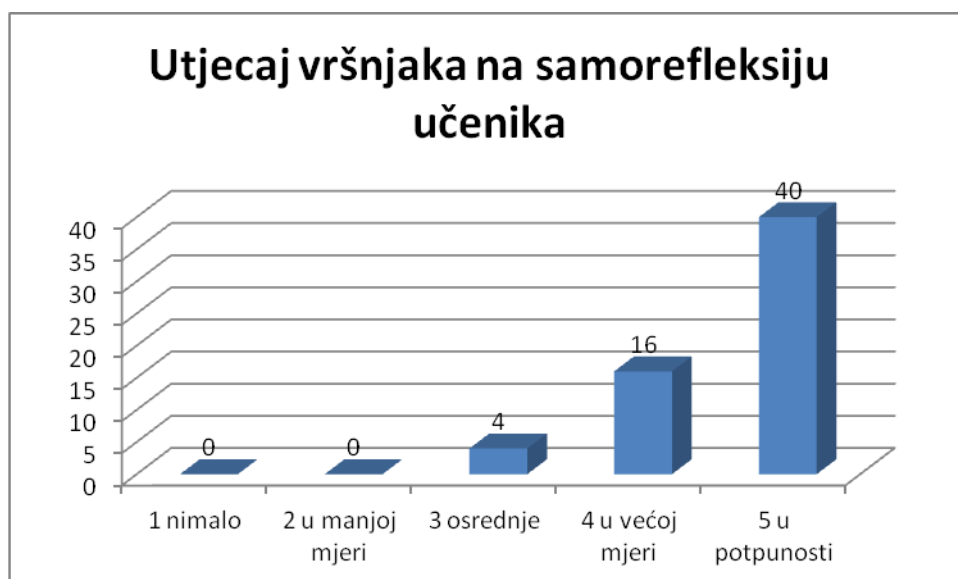
Svaki postupak vršnjaka, bio dobar ili loš, utječe na emocionalni razvoj učenika jer se učenik zbog tih postupaka vršnjaka može osjećati dobro ili loše.

Graf 13. Utjecaj vršnjaka na učenike

Da vršnjaci u potpunosti utječu na učenike i ponašanje učenika smatra 40 ispitanika, 17 ispitanika smatra kako vršnjaci u većoj mjeri utječu na učenika i na ponašanje učenika, dok 3 ispitanika smatra kako vršnjaci osrednje utječu na učenike i na ponašanje učenika.

Vršnjaci imaju velik utjecaj na suučenika i na njegovo ponašanje jer ako se vršnjaci loše ponašaju prema učeniku, moguće da će i učenik u jednom trenu htjeti vratiti istom mjerom. Isto tako ako se vršnjaci lijepo ponašaju prema učeniku, takvo će i ponašanje učenika biti prema vršnjacima.

Graf 14. Utjecaj vršnjaka na samorefleksiju učenika

Na pitanje o utjecaju vršnjaka na samorefleksiju učenika 40 ispitanika je odlučilo kako vršnjaci u potpunosti utječu na samorefleksiju učenika, 16 ispitanika smatra kako vršnjaci u većoj mjeri utječu na samorefleksiju učenika i 4 ispitanika smatra da utjecaj vršnjaka osrednje utječe na samorefleksiju učenika.

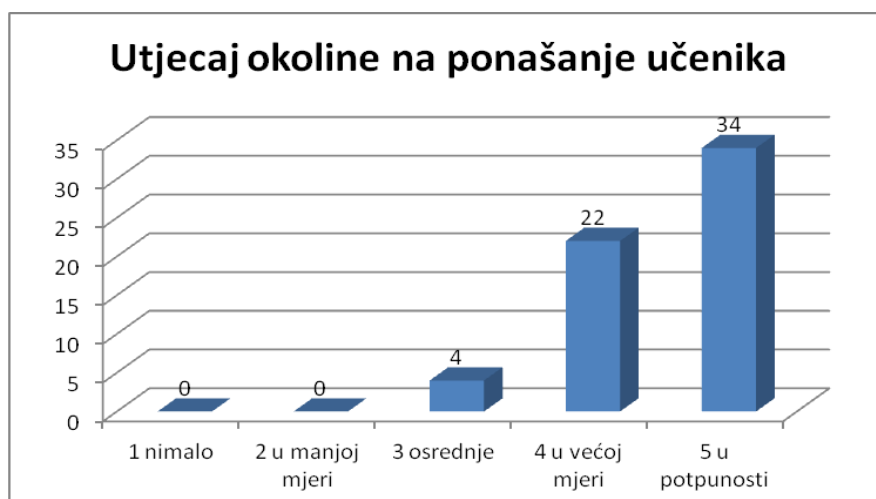
Vršnjaci u potpunosti utječu na samorefleksiju učenika iz razloga što ako učeniku svaki dan vršnjaci govore da je ružan, debeo i sl. nakon nekog vremena i učenik će sam sebe početi gledati na taj način.

Graf 15. Utjecaj vršnjaka na socijalni razvoj učenika

Sličan odgovor dali su ispitanici na pitanje o utjecaju vršnjaka na socijalni razvoj učenika. Njih 42 smatra da vršnjaci u potpunosti utječu na socijalni razvoj učenika, 16 ispitanika smatra da vršnjaci u većoj mjeri utječu na socijalni razvoj učenika i 2 ispitanika smatraju kako vršnjaci osrednje utječu na socijalni razvoj učenika.

Vršnjaci u potpunosti utječu na socijalni razvoj zbog toga što ako se vršnjaci ne žele družiti s učenikom, učenik će se naviknuti biti sam i usamljen i mislit će da se možda niti drugi ljudi neće htjeti družiti s njim.

Graf 16. Utjecaj okoline na ponašanje učenika

5.9.3. Utjecaj okoline i izvannastavnih aktivnosti na rast i razvoj djece

Na prvo pitanje iz zadnje skupine, 34 ispitanika smatra kako okolina u potpunosti utječe na ponašanje učenika, 22 ispitanika smatra da okolina u većoj mjeri utječe na ponašanje učenika i 4 ispitanika smatra da okolina osrednje utječe na ponašanje učenika.

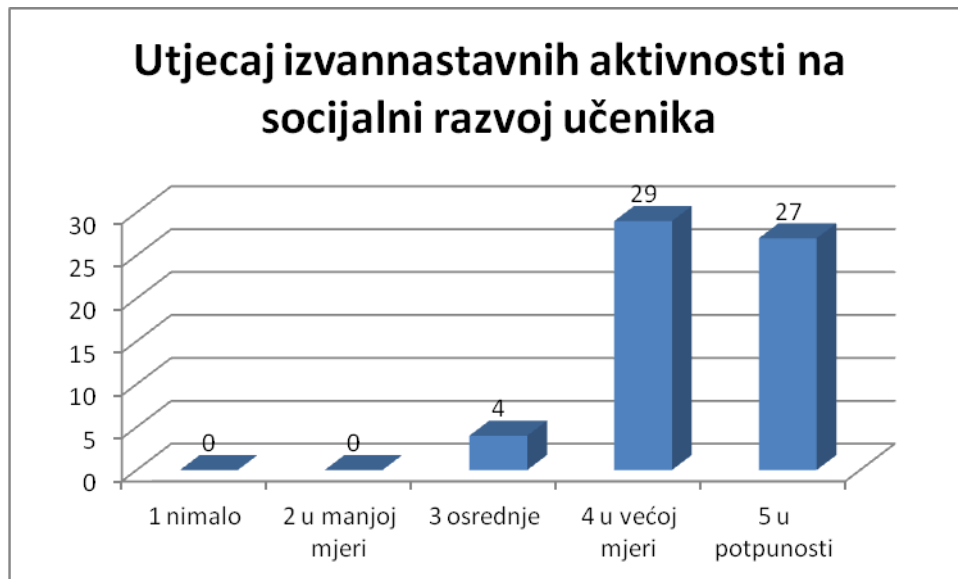
Okolina u velikoj mjeri utječe na ponašanje učenika, posebice u slobodno vrijeme (Valjan Vukić, 2013) jer kako se okolina ponaša prema učeniku, tako će se i učenik ponašati prema okolini. To će utjecati i kakav će čovjek postati i kako će se snalaziti u društvenoj zajednici.

Graf 17. Utjecaj izvannastavnih aktivnosti na učenika

Da izvannastavne aktivnosti u većoj mjeri utječu na učenike smatra 28 ispitanika, 23 ispitanika smatra da izvannastavne aktivnosti u potpunosti utječu na učenike i 9 ispitanika smatra da izvannastavne aktivnosti osrednje utječu na učenike.

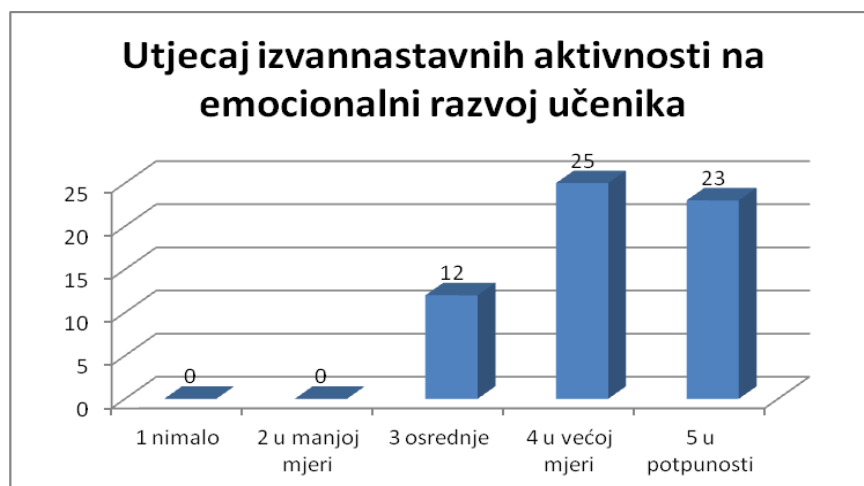
Izvannastavne aktivnosti u većoj mjeri utječu na učenike (Šiljković, Rajić, Bertić, 2007) zbog toga što se učenici u izvannastavnim aktivnostima (onima koje su sami odabrali i onima u kojima su dobri) osjećaju dobro i sretno.

Graf 18. Utjecaj izvannastavnih aktivnosti na socijalni razvoj učenika

Da izvannastavne aktivnosti u većoj mjeri utječu na socijalni razvoj učenika smatra 27 ispitanika, 29 ispitanika smatra da izvannastavne aktivnosti u potpunosti utječu na socijalni razvoj učenika i 4 ispitanika smatraju kako izvannastavne aktivnosti osrednje utječu na socijalni razvoj učenika.

Izvannastavne aktivnosti veoma utječu na socijalni razvoj učenika zbog toga što se na izvannastavnim aktivnostima učenici međusobno družu, komuniciraju i rade, a to je uvjet za razvoj socijalnih vještina djece (Buljubašić Kuzmanović, Blažević, 2015).

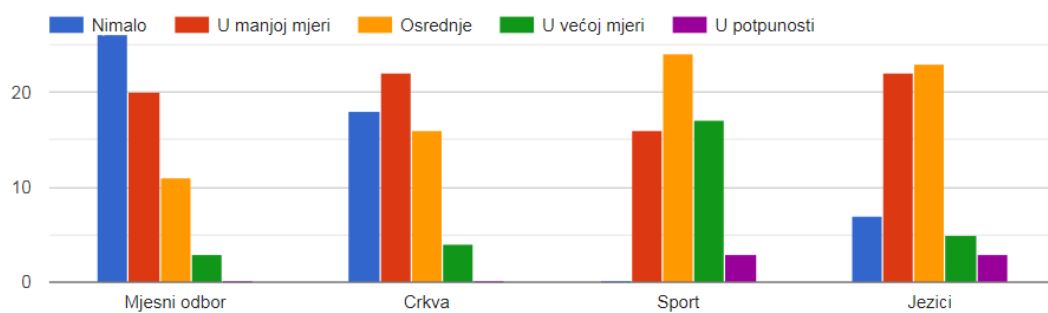

Graf 19. Utjecaj izvannastavnih aktivnosti na emocionalni razvoj učenika

Na pitanje o utjecaju izvannastavnih aktivnosti na emocionalni razvoj učenika, 25 ispitanika smatra kako izvannastavne aktivnosti u većoj mjeri utječu na emocionalni razvoj učenika, dok 23 ispitanika smatra kako izvannastavne aktivnosti u potpunosti utječu na emocionalni razvoj učenika i 12 ispitanika smatra kako izvannastavne aktivnosti osrednje utječu na emocionalni razvoj ispitanika.

Pretpostavka je da izvannastavne aktivnosti utječu na emocionalni razvoj učenika iz razloga što se učenik na izvannastavnim aktivnostima osjeća zadovoljno i dobro. Ta vrsta aktivnosti bliska je slobodnom vremenu učenika kada se učenik radi izbora radnji koje će raditi igra, uči i komunicira s okolinom (Ivančić, Sabo, 2012).

U kojoj mjeri mislite da navedene izvannastavne aktivnosti utječu na samorefleksiju učenika?
(U svakom retku zaokružiti samo jedan broj)

Graf 20. Utjecaj izvannastavnih aktivnosti na samorefleksiju učenika

U zadnjem pitanju ispitanici su morali odabrati u kojoj mjeri misle da pojedine izvannastavne aktivnosti utječu na samorefleksiju učenika. Mjesni odbor je za većinu (N = 26) neznatan faktor za samorefleksiju učenika, dok 24 ispitanika smatra da je sport osrednji faktor za samorefleksiju učenika. Također i jezike njih 23 smatra da su osrednji faktor za samorefleksiju učenika te za crkvu 22 ispitanika smatra da u manjoj mjeri utječe na samorefleksiju učenika.

Za većinu ispitanika, dakle, mjesni odbor je neznatan faktor za samorefleksiju učenika iz razloga što većinu učenika ne zanimaju aktivnosti mjesnog odbora, kao što i crkvu većina učenika ne smatra bitnima (osim učenika koji su odrasli i odgajani u takvoj zajednici gdje je crkva svetinja). Osrednji faktori za samorefleksiju učenika su sport i jezici zbog toga što se učenici tu mogu pokazati i dokazati, gdje njihove sposobnosti dolaze do izražaja.

Na temelju istraživanja, ali i zaključaka nekih autora možemo se zapitati kakav odgoj želimo (von Hentig, 2007).

6. ZAKLJUČAK

Odgoj djece jedan je od najtežih poslova modernog doba zbog informacijskog i tehnološkog napretka. Tijekom stoljeća, odgoj djece se nije posebno promijenio, no promijenili su se uvjeti u kojima se odgoj i obrazovanje odvija. U današnje vrijeme, „posao“ odgoja djece ne može biti prepušten samo roditeljima. Odgoj treba biti prepušten i drugim institucijama kao što vrtić, škola i sl. Svi oni aktivno sudjeluju u oblikovanju djeteta, odnosno u oblikovanju novog člana našega društva. Nisu se promijenila samo djeca, nego i poslovne obaveze roditelja, a te se obaveze uvelike odražavaju na djecu i na odgoj u cjelini. Suvremene se generacije rađaju u tehnološki složenom, razvijenom svijetu. Takav svijet zajedno sa socijalnom okolinom čini svakodnevno dječje okruženje, a upravo je okruženje u ranoj dobi presudno za buduće dječje učenje, za njihov razvoj i odgoj. U takvom poticajnom okruženju dijete brzo i lako uči, ali naravno uz uvjet da je ozračje u kojemu odrasta emocionalno pozitivno te da se dijete u njemu osjeća voljeno, prihvaćeno i poštovano. Socijalizacija djeteta počinje u obitelji, a nakon nje dijete nastavlja učiti i prihvaćati različite oblike ponašanja u odgojno-obrazovnim ustanovama te počinje razvijati svoju ličnost. Dijete to ostvaruje kroz odnose s učiteljima, ali i s ostalim učenicima, najčešće sa svojim vršnjacima te sa ostalim odraslim osobama. Na taj način dijete razvija svoju socijalnu kompetentnost koja mu je potrebna za daljnji akademski i socijalni razvoj. Razvoj ne prolazi uvijek bez poteškoća pa se tijekom socijalizacije mogu pojaviti određeni nepoželjni oblici ponašanja kao što je agresivnost, izolacija, problemi u socijalizaciji, odbijanje i manjak socijalnih vještina. Ti se problemi mogu riješiti uz odgovarajuće kvalitetno i poticajno okruženje, a upravo će to okruženje djeci pružati pozitivne modele ponašanja.

U istraživačkom dijelu otkriveno je kako se ispitanici bez obzira na mjesto boravka, stručnu spremu, dob i spol slažu oko većine pitanja iz ankete. Može se zaključiti kako većina smatra da mediji, vršnjaci i izvannastavne aktivnosti znatno utječu na ponašanje i razvoj učenika, kao i kako učenik vidi samoga sebe. Nažalost, baš zbog takve situacije, učenici su često pod pritiskom uklapanja u društvo, moraju pratiti trendove ili će biti podvrgnuti izrugivanju i zlostavljanju od strane vršnjaka. U modernom svijetu djeca su u sve kompliciranijim situacijama već od ranih godina djetinjstva i nerijetko im to utječe na cijeli životni put.

Stoga, pored intencionalnih, funkcionalne sredine imaju cijeli spektar prednosti kako bi se dijete i u nenamjernom odgoju razvilo i kako bi došlo do učenja normi i ponašanja za suvremeno demokratsko društvo u kojemu će pojedinac biti zadovoljan samim sobom, njegova obitelj njime, a društvena zajednica ukazati i pokazati napredak odgoja na dobrobit svih.

7. LITERATURA

1. Arbunić, A. (2002). Struktura slobodnog vremena djece (učenika) osnovnoškolske dobi, doktorska disertacija. Zagreb: Filozofski fakultet.
2. Bagarić, M. (2010). Pedagoške nenamjernosti protiv pedagoških pojmova, *Pedagojska istraživanja*, 7(1), 43-51.
3. Blažević, N. (2012). Djeca i mediji—odgoj na „televizijski “način. *Nova prisutnost*, 10(3), 479-493.
4. Bozanić, J. (2011). Odgovornost svećenika u katehetskoj službi, *Katehetski glasnik*, (3) 20, 14
5. Brajša-Žganec, A., Lopižić, J., Penezić, Z. (2014). Psihološki aspekti suvremene obitelji, braka i partnerstva. Zagreb: Hrvatsko psihološko društvo.
6. Buljan-Flander, G. (2018). Znanost i umjetnost odgoja: praktični priručnik o suvremenom odgoju za roditelje i odgojitelje. Sveta Nedjelja: Geromar.
7. Buljubašić Kuzmanović, V., Blažević, I. (2015). Školski kurikulum u funkciji razvoja socijalnih vještina učenika. *Pedagojska istraživanja*, 12(1-2), 71-84.
8. Cindrić, M. (1992). Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti učenika osnovne škole. *Život i škola*, 41(1), 49-68.
9. Citković, S. (2007). Televizija u slobodnom vremenu djece i adolescenata: pedagoške implikacije, *Pedagogija: prema cjeloživotnom obrazovanju i društvu znanja*. U: Previšić, V., Šoljan, N. N., Hrvatić, N. (ur.) Zagreb, Hrvatsko pedagojsko društvo, 119-127.
10. Drašković Jelčić, N., Radović, D. (2011). Djeca na Internetu – izazovi, šanse i opasnosti. *Medijski dijalozi, časopis za istraživanje medija i društva*, 4 (9), 435-453.
11. Đuran, A., Koprivnjak, D., Maček, N. (2019). Utjecaj medija i uloga odraslih na odgoj i obrazovanje djece predškolske i rane školske dobi. *Communication Management Review*, 4(1), 270-283.
12. Foretić, N., Rodek, S., Mihaljević, D. (2009). Utjecaj medija na fizičku inaktivnost djece. *Školski vjesnik: časopis za pedagoška i školska pitanja*, 58 (4), 381-397.
13. Ilišin, V., Bobinac, A. M., Radin, F. (2001). Djeca i mediji, uloga medija u svakodnevnom životu. Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, Institut za društvena istraživanja Zagreb.

14. Ivančić, I., Sabo, J. (2012). Izvannastavne aktivnosti i njihov utjecaj na učenikovo slobodno vrijeme. *Ekvilibrij-časopis studenata pedagogije Hrvatske*, 1(11), 1-10.
15. Jagić, S. (2006). Učenička putovanja u slobodnom vremenu, *Odgojne znanosti* 8, 1(11), 251-262.
16. Jerković, M. (1998). Odgojni utjecaj župe i školskog vjeronauka na mladog kršćanina. *Bogoslovska smotra*, 68 (1-2), 155-169
17. Košir, M., Zgrabljic, N., Ranfl, R. (1999). *Život s medijima – priručnik o medijskom odgoju za roditelje, nastavnike i učitelje*. Zagreb: Doron.
18. Livazović, G. (2018). *Uvod u pedagogiju slobodnog vremena*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Filozofski fakultet; Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada
19. Ljubetić, M. (2006). *Obitelj u povijesnom i suvremenom kontekstu*. Split: Filozofski fakultet.
20. Maleš, D. (1994). Različito shvaćanje suradnje roditelja i profesionalaca. *Napredak*, 135 (3), 342-349.
21. Maleš, D. (2011). *Nove paradigme ranoga odgoja*. Zagreb: Filozofski fakultet, Zavod za pedagogiju.
22. Miliša, Z. (2011). Kada i kako Internet postaje najsofisticiranije sredstvo manipuliranja?. *Medijski dijalozi: časopis za istraživanje medija i društva*, 4 (9), 331-361.
23. Miliša, Z., Proroković, A. (1999). Vrijednosti mladih: radni i politički apsentizam i utjecaj medija. *Napredak*, 140 (2), 154-164.
24. Petrović-Sočo, B. (2007). *Kontekst ustanove za rani odgoj i obrazovanje – holistički pristup*. Zagreb: Mali profesor.
25. Puževski, V. (2002). *Škola otvorenih vrata*. Jastrebarsko, Naklada Slap.
26. Rodek, S. (2011). *Novi mediji i nova kultura učenja*. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 152 (1), 9-28.
27. Šiljković, Ž., Rajić, V., Bertić, D. (2007). Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti. *Odgojne znanosti*, 9(2 (14)), 133-145.
28. Šimunović, M., Pažin, I. (2017). Promjene u katehetskom pastoralu župne zajednice. *Utopija ili stvarnost?*. U: Bozanić, J. (2011). *Odgovornost svećenika u katehetskoj službi*, *Katehetski glasnik* (3), 14-15

29. Valjan Vukić, V. (2013). Slobodno vrijeme kao " prostor" razvijanja vrijednosti u učenika. *Magistra ladertina*, 8(1), 59-73.
30. Vasta, R., Haith, M. M., Miller, S. A. (1998). *Dječja psihologija*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
31. von Hentig, H. (2007). *Kakav odgoj želimo?: o odgoju za 21. stoljeće*. Zagreb: Educa.
32. Vukasović, A., (2001). *Pedagogija*, Zagreb: Hrvatski katolički zbor „MI“
33. Vukobratović, J., Vrcelj, S., Zovko, A. (2018). Kulturalni kontekst škole i drugih oblika institucionalnog obrazovanja. U: Hrvatić, N. (ur.), *Pedagogija, obrazovanje i nastava*, Mostar, 953-969.

8. POPIS SLIKA I GRAFOVA

<i>Slika 1. Odgojne sredine</i>	10
<i>Slika 2. Odgojno-obrazovni potencijali odgojne sredine</i>	11
Graf 1. Spol.....	26
Graf 2. Raspon godina.....	27
Graf 3. Stručna sprema roditelja	28
Graf 4. Mjesto boravka.....	29
Graf 5. Godina studija studenata	29
Graf 6. Prosječna ocjena zadnje godine studija studenata	30
Graf 7. Radni staž učitelja.....	31
Graf 8. Pozitivan utjecaj medija na učenike	32
Graf 9. Negativan utjecaj medija na učenike.....	33
Graf 10. Utjecaj medija na emocionalni razvoj učenika	33
Graf 11: Utjecaj medija na samorefleksiju učenika	34
Graf 12. Utjecaj vršnjaka na emocionalni razvoj učenika.....	35
Graf 13. Utjecaj vršnjaka na učenike	36
Graf 14. Utjecaj vršnjaka na samorefleksiju učenika	37
Graf 15. Utjecaj vršnjaka na socijalnirazvoj učenika	38
Graf 16. Utjecaj okoline na ponašanje učenika.....	38
Graf 17. Utjecaj izvannastavnih aktivnosti na učenika	39
Graf 18. Utjecaj izvannastavnih aktivnosti na socijalni razvoj učenika	40
Graf 19. Utjecaj izvannastavnih aktivnosti na emocionalnirazvoj učenika.....	40
Graf 20. Utjecaj izvannastavnihaktivnosti na samorefleksiju učenika	41

9. PRILOG – Anketa

Pitanja koja su se nalazila u Anketi:

1. Spol
2. Sprema
3. Raspon godina
4. Mjesto
5. Godina studija
6. Prosječna ocjena zadnje godine studija
7. Radni staž
8. Mjesto rada
9. Koji su pozitivni učinci medija na učenike?
10. Koji su negativni učinci medija na učenike?
11. U kojoj mjeri mislite da mediji pozitivno utječu na učenike?
12. U kojoj mjeri mislite da mediji utječu na socijalni razvoj učenika?
13. U kojoj mjeri mislite da mediji utječu na emocionalni razvoj učenika?
14. U kojoj mjeri mislite da mediji utječu na samorefleksiju učenika?
15. Koji su pozitivni učinci vršnjaka na učenike?
16. Koji su negativni učinci vršnjaka na učenike?
17. U kojoj mjeri mislite da vršnjaci utječu na emocionalni razvoj učenika?
18. U kojoj mjeri mislite da vršnjaci utječu na učenika i ponašanje učenika?
19. U kojoj mjeri mislite da vršnjaci utječu na samorefleksiju učenika?
20. U kojoj mjeri mislite da vršnjaci utječu na socijalni razvoj učenika?
21. U kojoj mjeri mislite da okolina utječe na učenika?
22. U kojoj mjeri mislite da izvannastavne aktivnosti utječu na učenike?
23. U kojoj mjeri mislite da izvannastavne aktivnosti utječu na emocionalni razvoj učenika?
24. U kojoj mjeri mislite da izvannastavne aktivnosti utječu na socijalni razvoj učenika?
25. U kojoj mjeri mislite da izvannastavne aktivnosti utječu na samorefleksiju učenika?

SAŽETAK

Razvoj djece je društveno kompleksno pitanje i problem temeljen na mnogim, u ovom diplomskom radu, nabrojenim teorijskim postavkama. Osim teorijskih postavki, kompleksnost se očituje u svakodnevnoj interakciji važnih životnih čimbenika koji su od velike važnosti za razvoj djece. Svjedoci smo da roditelji i odgojitelji nemaju utjecaj na vanjske čimbenike. Pitanje koje si svakodnevno postavljaju roditelji i odgojitelji je kako odgojiti dijete koje će biti spremno i sretno živjeti u društvu koja se neprestano mijenja. Djeca su konstantno izložena tehničkom i tehnološkom razvoju ali i promjenama na razini društvene svijesti i odgovornosti. Stoga, funkcionalne sredine imaju veliku važnost u odgoju. Cilj ovoga diplomskog rada je dati odgovor na pitanje kako odgojiti djecu za društveno prihvatljivu, odgovornu i moralnu zajednicu. Provedenim istraživanjem možemo zaključiti da se većina ispitanika slaže da mediji i općenito vanjski čimbenici imaju veliki utjecaj na emocionalni i socijalni razvoj kao i na ponašanje djece. Promjene ponašanja možemo tumačiti kao potrebu da dijete bude prihvaćeno u zajednici u kojoj raste. Samo u zdravoj odgojnoj sredini možemo odgojiti djecu visokih moralnih vrijednosti te je primarna zadaća roditelja i odgojitelja stvoriti funkcionalnu zdravu sredinu za razvoj djeteta.

Ključne riječi: odgoj i obrazovanje, djeca, obitelj, mišljenje studenata, učitelja i roditelja

SUMMARY

The development of children is a socially complex issue and problem based on many of the theoretical assumptions listed in this thesis. In addition to theoretical assumptions, complexity is manifested in the daily interaction of important life factors that are of great importance for children's development. We are witnessing that parents and educators have no influence on external factors. The question that parents and educators ask themselves every day is how to raise a child who will be ready and happy to live in a society that is constantly changing. Children are constantly exposed to technical and technological development, but also to changes in the level of social awareness and responsibility. Therefore, functional environments are of great importance in upbringing. The aim of this thesis is to provide an answer to the question of how to raise children for a socially acceptable, responsible and moral community. The research shows that most respondents agree that the media and external factors in general have a great influence on emotional and social development as well as on children's behavior. Behavioral changes can be interpreted as the need for a child to be accepted in the community in which he or she grows up. Only in a healthy educational environment can we raise children of high moral values, and the primary task of parents and educators is to create a functional healthy environment for the child's development.